

Onsdagen den 15 oktober

Kl. 16.00

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Val av ledamot
och suppleant
i valbered-
ningen*

§ 1 Upplästes och lades till handlingarna följande från valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot och ersättare

Till valprovsningsnämnden har från riksskatteverket inkommit bevis om att studierektor Karl-Erik Svartberg, Partille, utsetts till ledamot av riksdagen samt att arbetsförmedlingstjänsteman Leif Eklund, Lindome, yrkesvalslärare Uno Qvillberg, Lysekil, och personalassistent Britta Magnusson, Mölndal, utsetts till ersättare för riksdagsledamöter.

Valprovsningsnämnden har vid sammanträde denna dag granskat beviset och därvid funnit, att det blivit utfärdat i enlighet med 15 kap. 1 § vallagen.

Stockholm den 15 oktober 1975

Bengt Hult

/Peder Törnvall

Det skulle antecknas att herr Svartberg (s) utsetts att inträda som ledamot av kammaren i stället för herr Gustafsson i Uddevalla (s) som av sagt sig riksdagsmannauppgiften.

§ 2 Val av ledamot och suppleant i valberedningen

Upplästes följande till kammaren inkomna skrivelser:

Till riksdagens kammare

Undertecknad avsäger sig härmed uppdraget som ordinarie ledamot i riksdagens valberedning.

Stockholm den 14 oktober 1975

Lars Werner

Till riksdagens kammare

Undertecknad avsäger sig härmed uppdraget som suppleant i riksdagens valberedning.

Stockholm den 14 oktober 1975

Eivor Marklund

Dessa avsigelser godkändes av kammaren.

Herr TALMANNEN:

Jag får meddela att vänsterpartiet kommunisternas partigrupp som efterträdare till herr Werner i Tyresö anmält herr Hermansson och som efterträdare till fru Marklund herr Berndtson. Jag förklarar härmed herr Hermansson vald till ledamot i riksdagens valberedning och herr Berndtson vald till suppleant i valberedningen för återstoden av riksdagens innevarande valperiod.

§ 3 Anmäldes och bordlades

Propositioner

1975/76:1 med redovisning av programskedet i den fysiska riksplaneringen

1975/76:2 om försäljning av viss allmänna arvsfonden tillfallen fast egendom

1975/76:3 med förslag till lag om internationellt samarbete rörande lagföring för brott m. m.

1975/76:4 om behörigheten att föra motorcykel

1975/76:5 om åtgärder i fråga om sjöfarten till skydd av Östersjöområdets marina miljö, m. m.

1975/76:6 om godkännande, utom såvitt avser sjöfarten, av konvention om skydd av Östersjöområdets marina miljö

1975/76:7 med förslag till lag om järnvägs ansvarighet vid befordran av resande m. m.

1975/76:9 med förslag till godkännande av avtal mellan Sverige och Brasilien för undvikande av dubbelbeskattning beträffande inkomstskatter, m. m.

1975/76:10 med förslag till godkännande av avtal mellan Sverige och Malta för undvikande av dubbelbeskattning beträffande inkomstskatter, m. m.

1975/76:14 om överlåtelse av viss staten tillhörig fast egendom, m. m.

1975/76:15 med förslag till trafikskadslag m. m.

1975/76:17 om godkännande av vissa avtal med landstingskommunerna m. fl. om bidrag till psykiatrisk sjukvård

§ 4 Anmäldes och bordlades

Förslag

1975/76:1 Fullmäktiges i riksbanken förslag om ändringar i bankoreglementet avseende arvode åt personalföreträdare i riksbankens direktion och åt ledamöter i styrelser vid avdelningskontor

§ 5 Anmäldes och bordlades

Motioner

1975/76:1 av herr *Hermansson m. fl.* om förbud mot användning av asbest

1975/76:2 av herr *Takman m. fl.*

1975/76:3 av fru *af Ugglas*

med anledning av propositionen 1975:74 med förslag om grundutbildning av värnpliktig medicinalpersonal

Nr 3

Onsdagen den
15 oktober 1975

1975/76:4 av herr *Lövenborg* och fru *Marklund* med anledning av skrivelse 1975:88 med överlämnande av årsredovisning för Statsföretag AB

*Anmälan av
interpellationer*

§ 6 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 8 september

1975/76:1 av herr *Bergman* i Göteborg (s) till herr bostadsministern om översynen av beskattningsreglerna vid bostadssanering:

Möjligheten för enskilda fastighetsägare att göra avdrag för kostnader vid upprustning av bostadshus gynnar denna ägarkategori i förhållande till de schablonbeskattade allmännyttiga och kooperativa bostadsföretagen. Detta leder bl. a. till att priserna på äldre saneringsmogna fastigheter pressas upp. Därmed försvåras kommunala engagemang. En stigande prisnivå kommer ytterst att drabba de boende. Även avskrivningsreglerna och avdragsmöjligheterna vid förvärv får konsekvenser i fråga om de skilda fastighetsägarnas ekonomiska förutsättningar.

Frågan om skattereglerna vid bostadssanering berördes i riksdagens bostadsdebatt hösten 1974 (prot. 1974:140, s. 62 och 143). De togs vidare konkret upp i motionen 1975:424 (s), vari föreslogs att riksdagen skulle begära utredning och förslag om ändrade beskattningsregler för upprustning och ombyggnad av bostadsfastigheter. Skatteutskottet (SkU 1975:25) noterade att viss fråga om bostadsbelåningarna då var under övervägande inom bostadsdepartementet och anförde som sin uppfattning att de i motionen behandlade frågorna kunde beaktas i detta sammanhang. I debatten (prot. 1975:75, s. 184–185) noterades att frågan redan var under övervägande i regeringen.

Boende- och bostadsfinansieringsutredningarna har i slutbetänkandet (SOU 1975:51) bl. a. redovisat beskattningens effekter i här nämnda hänseenden. Enligt utredningarnas uppfattning (s. 233) finns tekniska lösningar för att uppnå den önskvärda neutraliteten. Utredningarna förutsatte, liksom skatteutskottet, att dessa frågor beredes inom bostadsdepartementet.

Av pressuppgifter har framgått att en översyn av reglerna om avdragsrätt m. m. vid reparation och ombyggnad av fastigheter pågår inom bostadsdepartementet inom ramen för en översyn av de ekonomiska villkoren för bostadssaneringen. En utgångspunkt för arbetet även på detta område är att åstadkomma jämställdhet mellan olika ägarkategorier.

Onsdagen den
15 oktober 1975

Anmälan av
interpellationer

Med hänvisning till det anförda hemställer jag att till herr bostadsmistern få ställa följande frågor:

1. Vilka regelområden berörs av den inom bostadsdepartementet pågående översynen av beskattningsreglerna vid bostadssanering?
2. Kommer förslaget med anledning av översynen att föreläggas 1975/76 års riksmöte?

den 10 oktober

1975/76:2 av herr *Lövenborg* (vpk) till herr industriministern om den planerade industriutbyggnaden i Karlsborg i Norrbotten:

I samband med en lokaliseringspolitisk konferens i Luleå, anordnad av vpk, meddelade ASSI:s representant att företaget har långt framskridna planer på en kartongfabrik i Karlsborg. För Kalix kommun och hela östra Norrbotten skulle detta betyda ett sysselsättningstillskott på 250–300 arbetstillfällen. Planeringsarbetet har sedan dess fortskridit, men på senare tid har starka krafter satts i rörelse för att stoppa projektet.

Ansökningar om skogsindustriell utbyggnad för åtta platser i Syd- och Mellansverige har inlämnats. ASSI:s enda ansökan gäller Karlsborg i Norrbotten. Den gäller inte bara nybyggnad av kartongfabrik utan är också aktualiserad genom kraven på en bättre yttre och inre miljö i fabriken.

Lokaliseringen av fabriken till Karlsborg är naturlig med hänsyn till den befintliga anläggningen. Satsningen på produktion av flerskiktsparktong är motiverad på grund av den starka marknadsutvecklingen för denna produkt.

Utbyggnaden kommer att medföra ökat behov av ca 0,1 miljon skogskubikmeter barrved per år samt 0,2 miljoner skogskubikmeter lövved per år. Barrvedsbehovet beräknar man kunna tillgodose genom tillvaratagande av hyggesavfall och röjningsvirke inom ASSI:s naturliga fångstområde i Norrbotten. Skogsägarnas riksförbund, som är nära lierat med NCB, slår i sitt remissyttrande vakt om det egna projektet i Mönsterås. En rad andra remissinstanser har avstyrkt projektet med hänvisning till råvarusituationen totalt i hela riket. 1973 års skogsutredning kom i sitt betänkande fram till att man redan nu har ett betydande underskott i virkesbalansen, varför planerade utbyggnader av skogsindustrin måste prövas mycket noga. Men det är väl att märka att situationen i Norrbotten icke är densamma som för landet i dess helhet. Detta avspeglar sig också i de positiva yttrandena från både domänverket och länets skogsägarförening, vilka ju förser Karlsborgs bruk med råvaran.

Det står klart att Norrbotten har en bättre balans mellan råvarutillväxt och industriuttag. Domänverket har f. ö. nyligen redovisat en betydande virkesreserv i vissa av länets fjällområden. Därtill kommer, som tidigare nämnts, virkesuttaget för den planerade kartongfabriken att öka i mycket blygsam omfattning och täckas bl. a. genom bättre tillvaratagande och

flisning av hyggesavfall och röjningsvirke. När det gäller lövmassaveden kan detta behov väl täckas inom länet. Enligt en utredning som företogs 1974 av Norrbottens läns landsting och länsstyrelsen i Norrbotten beräknas överskottet av lövmassaved som ej kan förbrukas inom länet för perioden 1974–1976 uppgå till mer än 0,3 miljoner skogskubikmeter per år. Det ansågs då önskvärt att möjligheter skapas för att förädla detta överskott inom länet.

Råvarusituationen för landet som helhet är som synes inget argument mot en utbyggnad i Karlsborg. Det noterar bl. a. Kooperativa förbundet i sitt remissyttrande vari anförs bl. a. följande:

”Med hänsyn till att utbyggnaden förutsätter endast en obetydlig ökning av råvaruförbrukningen samt att den erforderliga kvantiteten råvara utan svårighet bedöms kunna erhållas inom Norrbottens län och dessutom torde sakna annan alternativ användning, anser KF att utbyggnaden bör kunna äga rum. KF tillstyrker således ansökan från AB Statens skogsindustrier angående utbyggnad av verksamheten vid Karlsborgs bruk.”

Det är med all säkerhet riktigt att svensk massaindustri sammantaget står inför en allvarlig råvarusvacka, men det utgör inget argument mot en rimlig utökning av verksamheten i Karlsborg. Den bättre råvarusituationen i Norrbotten är ett starkt argument för de aviserade planerna beträffande Karlsborg.

Detsamma måste också sägas när det gäller behovet av sysselsättning. Stålverk 80 byggs nu i Luleå och skapar flera tusen nya arbetstillfällen. Men det hjälper inte väsentligt upp situationen i nordöstra Norrbotten. Ett sysselsättningstillskott på 250–300 arbetstillfällen skulle spela en mycket stor, positiv roll för sysselsättningen och utvecklingen i denna del av länet. För Karlsborgs del är produktionen alltför mycket upplagd på export av plank och bräder och annan typ av halvfabrikat. Varje steg mot ökad förädlingsgrad måste därför hälsas med tillfredsställelse. Bygandet av en kartongfabrik är ett steg i denna riktning, men det måste följas av flera. Det betonas också i statens planverks yttrande, där det bl. a. heter:

”Vill man höja den svenska skogsindustrin kan man också vidareförädla mera av den pappersmassa som för närvarande exporteras.”

Karlsborgsindustrins framtid är beroende av en kontinuerlig utveckling på vidareförädlingens väg. Det är inte förvånande att man från privatkapitalistiskt håll försöker sabotera en utveckling av den statliga träindustrin i Norrbotten, men det är däremot anmärkningsvärt att statliga remissinstanser inte i större utsträckning beaktat den speciella situation som råder i Norrbotten när det gäller både råvarutillgången och behovet av ökad sysselsättning. Målsättningen att trygga utvecklingen och framtiden för den statliga träindustrin i Karlsborg bör därför betraktas som en fråga av största vikt.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens medgivande att till herr industriministern få ställa följande frågor:

1. Är statsrådet beredd att medverka till att den planerade industri-

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

utbyggnaden i Karlsborg kan genomföras?

2. När avser regeringen att fatta beslut i ärendet?

1975/76:3 av herr *Måbrink* (vpk) till herr socialministern om förbud mot användning av vissa bekämpningspreparat inom jord- och skogsbruk:

1972 trädde en lag (SFS 1972:123) i kraft, som i princip innebar att spridning av bekämpningsmedel från flygplan över skog och mark blev förbjuden.

När denna lag sattes ur kraft den 1 juli 1975 blev sådan spridning åter tillåten. Med tillåtelsen följde nya förordningar, som skulle begränsa eller eliminera de risker som låg bakom det tidigare förbudet. Bl. a. föreskrevs:

”Innan bekämpningsmedel får spridas över område där allmänheten får fritt färdas, skall den för vars räkning spridningen skall ske

1. underrätta polismyndigheten och hälsovårdsnämnden,

2. låta införa meddelande om spridning i ortspressen,

3. låta utmärka området på väl synligt sätt enligt bestämmelser som meddelas av produktkontrollnämnden.” (SFS 1975:465, 36 §)

Mot bakgrund av den besprutning från flygplan av hormoslyr (fenoxisyror 2, 4-D och 2, 4, 5-T) som i praktiken utfördes under augusti 1975 i bl. a. Dalarna och Gävleborgs län kan en bedömning göras av värdet hos ovan nämnda restriktioner. Det framgår tämligen snart att restriktionerna är av intet eller måttligt värde.

Det kan konstateras att hälsovårdskontoren erhöll besked om besprutningarna med relativt kort varsel och att skogsbolagens information till allmänheten via annonser i ortspressen var av litet värde och ofta förvirrande. Besprutningsområdena har icke eller i mycket ringa grad försetts med anslag. Vägar och stigar som leder in i området har i regel icke varit utmärkta med anslag. Dessutom har visats att endast en mindre del av det utsprutade medlet hamnar på målområdet. Den övervägande delen sprids ut över omgivningen, bl. a. på grund av planets och propellrarnas turbulens. Detta innebär att byar, trädgårdar, människor och djur kommer i beröring med hormoslyrpreparaten.

En berättigad oro har kommit till uttryck bland befolkningen i de områden som varit utsatta för besprutning. Dels har det kunnat konstateras att de säkerhetsåtgärder som skall tillämpas innan besprutning företas icke har vidtagits, dels kan konstateras att besprutningsmedlet icke hamnar på det område som skall besprutas.

Denna oro har sin grund i att man ännu inte kan ge klart besked om medlets farlighet för människor, djur och växtlighet. En grupp forskare vid genetiska institutionen i Lund har under sommaren 1975 meddelat att den funnit belägg för att även låga halter av hormoslyr kan ge skador på arvsanlagen. Försöken har utförts på bananflugor, men fortsatta försök pågår med möss.

Lars Dävring, som leder forskningsgruppen, säger: ”Vi har funnit att

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

så låg koncentration som 1 ppm (=en miljondel) ger signifikanta skador på äggutvecklingen hos bananflugor, effekter som kan få genetiska verkningar.”

Jag vill också nämna att i den av giftnämnden tillsatta expertgruppen, som 1971 lade fram sin rapport, var flera forskare tveksamma om fenoxisyrodnas giftighet och riskerna för vissa skador på människor, djur och växtlighet. Professor Åke Gustafsson anförde då bl. a.: ”Vad de nu analyserade herbicidtyperna beträffar, lutar jag personligen mot ett totalförbud åtminstone för 2,4,5-T-preparaten i skogsbruk, jordbruk och hemmabruk p. g. a. att situationen i dagens läge ännu ej är helt klar.”

Jag vill hävda att den vetenskapliga bilden över fenoxisyrodnas skadliga effekter inte är klar. Det finns då enligt min mening enbart en åtgärd som bör vidtagas, nämligen att införa förbud mot användning av i första hand 2,4,5-T-preparatet i skogsbruk och jordbruk.

Jag vill med hänvisning till det anförda ställa följande fråga till herr socialministern:

Överväger socialministern att ta initiativ till förbud mot användning av i första hand 2,4,5-T-preparaten i jord- och skogsbruk?

den 14 oktober

1975/76:4 av herr *Werner* i Tyresö (vpk) till herr statsministern om åtgärder för att dämpa inflationen, m. m.:

Pristegringarna har sedan 1960-talets början blivit allt starkare. Priserna på konsumentvaror var i slutet av 1974 i genomsnitt dubbelt så höga som 1960. Detta drabbar dem som har små och fasta inkomster – lönarbetare, pensionärer, småsparare. Det gynnar dem med stora fasta egendomar, det gynnar spekulanter och börsspelare. Det gynnar de stora monopolen.

Pristegringarna är av den arten att den genomsnittliga prisnivån höjs och penningvärdet försämras. Vi har nått ett tillstånd av inflation, av allmän uppblåsning av priserna.

Det finns två förklaringar till inflationen som blivit en sorts officiell ideologi på området. Den ena av dessa ger lönerna skulden för inflationen. Den andra påstår att inflationen i huvudsak kommer från utlandet. Båda dessa förklaringar måste tillbakavisas som oriktiga.

Att lönerna och priserna stiger år från år kan man lätt se av statistiska data – men därav kan man ju inte dra slutsatsen att priserna stiger därför att lönerna stiger. Att påstå detta är bara arbetsköparargument för att försvara pristegringarna och bekämpa lönekrav. Arbetarna skapar med sitt arbete nämligen inte bara värden som motsvarar deras löner. De skapar också de värden som ger vinster till kapitalisterna och som används till fortsatt kapitalackumulation. Det går således att öka lönerna på profitternas bekostnad utan att detta skulle behöva betyda något för prisnivån. Det enda som skulle rubbas är inkomstfördelningen mellan kapital och

arbete. Undersökningar som gjorts visar att produktiviteten inom svensk industri har ökat snabbare än vad de arbetandes reallöner gjort. Även uppgifter från LO visar att det under 1970-talet hittills har förekommit en betydande omfördelning från de arbetande till kapitalet, dvs. att lönerna svarar för en vikande andel av den samlade produktionen. Dessa fakta avslöjar påståendena om att lönerna driver upp priserna som myter. Produktivitetsutvecklingen har mer än kompenserat kapitalägarna för de arbetandes faktiska löneförbättringar.

Det andra påståendet, att inflationen i huvudsak skulle vara importerad, håller inte heller. I varje kapitalistisk stat förekommer en kraftig inflation, och i varje kapitalistisk stat skulle man kunna säga att detta till en del beror på utvecklingen av världsmarknaden. Men eftersom priserna på världsmarknaden nu bestäms av priserna i de kapitalistiska staterna säger detta ingenting om inflationens orsaker. Skulle inflationen bara vara importerad, så skulle den svenska ekonomin stå utanför det internationella kapitalistiska systemet och icke styras av samma ekonomiska lagbundenheter som andra stater med samma ekonomiska system som det svenska.

Förhållandet är ju att stater som icke utgör en del av det kapitalistiska systemet – de socialistiska staterna – har en mycket liten inflation där sådan över huvud taget kan sägas förekomma. I vissa av dessa stater, t. ex. DDR och Bulgarien, har prisnivån, enligt ILO, snarast minskat sedan 1970. Inflationen är således ett kännemärke för den kapitalistiska delen av världen.

Inflationens utveckling under efterkrigstiden har i mycket ställt den förhärskande borgerliga nationalekonomin på huvudet. Nu förekommer både en accelererad inflation och en avtagande ekonomisk utvecklings-takt. Förvisso påverkas inflationstakten av konjunktursvängningar. Men trots att konjunktursvackorna blivit djupare har prisstegringstakten blivit högre.

Orsakerna till detta står att finna i den allmänna kris och instabilitet som de kapitalistiska ekonomierna gått in i. Flera faktorer har samverkat i denna på sätt som försakat inflationen.

Som en huvudorsak framstår monopolens ökade maktställning. De kan i ökad utsträckning bestämma sina priser utan att det som förr finns en s. k. marknadsmekanism som pressar tillbaka priserna igen. Prishöjningar har för de stora koncernerna blivit ett viktigt instrument för att öka profiterna. En nyckelställning intar här de stora koncerner som har sin verksamhet spridd i många länder. Dessa s. k. multinationella företag har genom sina möjligheter till försäljningar, överskrivningar och transaktioner inom sina egna koncerner över nationsgränserna en exklusiv och svårkontrollerad makt över prissättningen.

En annan viktig orsak är mobiliseringen av statsapparaternas resurser för att försvara kapitalets profiter. Många åtgärder verkar här direkt inflationsökande. Militariseringen intar här – internationellt – en särroll. Finansieringen av statens verksamhet medelst växande indirekta skatter

är ett omedelbart synligt exempel på prishöjande politik.

En tredje viktig orsak är den växande improduktiva sektorn i samhället över huvud taget. Dit skall inte bara räknas militarism och statlig byråkrati. Dit måste man också, och kanske i än högre grad, hänföra den starka tillväxten av improduktiv verksamhet inom den privata sektorn. Kapitalisterna har svårt att hitta profitgivande användning för sitt kapital inom nyttoproduktion och satsar därför växande mängder på reklam och marknadsföring. De stora bolagen bygger upp – vart och ett för sin del – stora byråkratiska apparater för övervakning av produktion, marknader och samhällsutveckling, för forskning och utveckling av nya modeller och "prylar" och för att skapa behov av varor för vilka inga behov egentligen finns.

Inflationen är ett tecken på att samhällsekonomin är i obalans. Den är ett uttryck för att det kapitalistiska systemet vuxit ur led. Man måste erkänna att möjligheterna att få en kapitalism utan inflation knappast längre föreligger. Inflationen försvinner inte förrän kapitalets välde över huvud taget har brutits. Men detta faktum betyder inte att man kan acceptera inflationen. Den måste bekämpas – liksom alla andra yttringar av kapitalismen.

Prisreglering och prisstopp är en metod som prövats i Sverige med viss framgång för de varor det gällt. Men uppenbarligen måste restriktionerna skärpas och antalet prisstoppade varor vidgas. Inflationen på konsumentvaror har ju accelererat trots att vissa nödvändighetsvaror varit prisstoppade.

Men prisstopp och prisövervakning är inte nog. Det krävs skärpta åtgärder mot monopolprisbildning. Det krävs en strypning av inflationsdrivande improduktiva verksamheter. Det krävs en ekonomisk politik med målsättning att bryta kapitalets maktställning.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillåtelse att till herr statsministern få ställa följande frågor:

1. Vilka initiativ avser regeringen att ta för att dämpa inflationen?
2. Avser regeringen att utöka nu gällande prisstopp till att omfatta alla dagligvaror?
3. Vilka åtgärder bör enligt regeringen tillgripas för att söka förhindra monopolistisk prisbildning?
4. Avser regeringen framlägga förslag som är ägnade att begränsa de s. k. multinationella företagens inflationsdrivande politik?

1975/76:5 av herr *Svensson* i Malmö (vpk) till herr utrikesministern om allmän bojkott mot Chile och Spanien:

Den aktuella situationen i Spanien och Chile har utlöst rättmätig harm bland alla demokratiskt och progressivt tänkande människor världen över.

Det massiva sociala och politiska nedtryckandet av det chilenska folket, den utbredda terrorn och den omänskliga tortyren sätter Chile i paritet

med den lilla grupp av länder där det politiska massmordet och negligerandet av de elementäraste mänskliga rättigheterna utgör grundläggande delar av regimens politiska praktik. Pinochetregimens handlingar är att hänföra till vad som i Nürnberg juridiskt definierades som brott mot mänskligheten.

Terrorn i Spanien har påtagligt skärpts.

Avrättningarna av antifascistiska motståndskämpar har markerat Spaniens särställning bland auktoritära regimer. De har kommit de fascistiska illdåden från inbördeskriget att framträda i skarpare ljus. De har påmint om att Francoregimen är den sista existerande av de "klassiska" fascistregimerna i Europa, den enda som inte följde Hitlers, Mussolinis, Horthys och Voldemaras regimer i graven och som ännu 30 år senare inte fallit.

Chiles och Spaniens regimer och deras politik är emellertid inte ett resultat blott av inhemska reaktionärens angrepp på förut existerande demokratiska fri- och rättigheter. Pinochetregimens uppkomst och makt, liksom Francoregimens nära 40-åriga existens, grundar sig främst på USA-imperialismens aktiva stöd. Också europeiska kapitalistländer, främst Västtyskland, har genom direkt stöd eller välvillig tolerans bidragit till Francoregimens möjligheter att kvarstanna vid makten. USA:s utrikesminister och säkerhetstjänst var aktivt inblandade i den chilenska statskuppen 1973. Spanien har av USA anförtrots en speciell position i västs militära system. Chilenska officerare utbildas f. n. i Västtyskland med den socialdemokratiska förbundsregeringens goda minne. Att angripa frankismen och samtidigt dölja dessa omständigheter är att vägra se frågans rätta sammanhang.

Både den spanska och den chilenska regimen har den senaste tiden undergått en påtaglig försvagning. Den starkt nedpressade levnadsstandarden för arbetarklassen i Chile har bidragit till att allvarligt försvåra landets ekonomiska kris. Den spanska regeringens senaste illdåd har kommit den att framstå som en politisk belastning också i borgerliga kretsar. En rad länder i Västeuropa har företagit symboliska eller verkliga nedtrappningar i sina kontakter med Spanien. Frankismens politiska bas har snabbt krympt både inom och utom landet.

Mot den nu skildrade bakgrunden ställs allt oftare parollen om allmän bojkott av Chile och Spanien.

Internationella bojkottaktioner tillhör de politiska åtgärder som enligt praxis använts med urskillning. De har nyttjats främst mot regimer, vilka tillämpar särskilt kvalificerade former av förtryck – exempelvis rasistiska principer. Däremot har den omständigheten, att aktionen inte kunnat göras allmän, inte hindrat från att genomföra den och därtill med påtagliga effekter (Rhodesia). Även när de rent materiella följderna av en bojkott varit begränsade, har den tillmätts ett så högt politiskt värde, att den likväl genomförts.

Spanien och i synnerhet Chile är politiskt sett att hänföra till gruppen kvalificerade förtryckaregimer. En ovanligt bred världsopinion är fient-

Onsdagen den
15 oktober 1975*Anmälan av
interpellationer*

ligt inställd till dem. För Spaniens del visar nu även tidigare välvilligt inställda stater benägenhet att ta avstånd. Båda länderna befinner sig i ett känsligt ekonomiskt läge, där bojkottaktioner kan förväntas bli kännbara. Motståndsrörelsen i båda länderna betraktar aktioner av nämnda slag som ett värdefullt stöd, ägnat att påskynda regimernas fall.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande fråga till herr utrikesministern:

Är regeringen beredd att själv ta initiativ till en allmän bojkott mot regimerna i Chile och Spanien samt att i internationella sammanhang framföra krav på en världsomfattande sådan aktion?

1975/76:6 av herr *Hagberg* i Borlänge (vpk) till herr finansministern om en extra bolagsskatt:

Kostnadsutvecklingen jämte senare års skatteomläggningar har medfört nya påfrestningar på den kommunala ekonomin. Trots den träffade överenskommelsen mellan kommunförbunden och regeringen meddelar – enligt preliminära uppgifter – 83 av de 221 kommuner som svarat på förfrågan, att de avser att höja utdebiteringen (38 %). 17 av de 23 landstingen har aviserat en höjning av landstingsskatten (74 %). Medelutdebiteringen för kommunerna blir därmed 15:56 kr. samt den genomsnittliga landstingsskatten 10:78 eller tillsammans 26:34. Höjda arbetsgivaravgifter och sociala avgifter har sålunda drabbat den sysselsättningsaktiva kommunala sektorn hårt. Inför 1976 upplever vi det orimliga förhållandet att kommunernas skatteinkomster från bolagen starkt minskar. Detta föranleds främst av de nyligen genomförda generösa fonderingsmöjligheterna. Avsättningarna till fonderna är avdragsgilla för företagen – för stat och kommun däremot minskar skatteintäkterna i motsvarande mån.

Till den 30 juni 1975, som är det datum då alla inbetalningar till riksbanken skulle vara gjorda, uppgick avsättningarna till arbetsmiljöfond till 2 293,8 milj. kr. och avsättningarna till särskilda investeringsfonderna till 1 583 milj. kr. – till de båda fonderna sammantaget således till 3 876,8 milj. kr. Det minskade kommunala skatteintaget vid en genomsnittlig utdebitering om 25 kr. innebär således en minskning av kommunernas intomster 1976 med ca 950 milj. kr. Den statliga kompensationen till kommunerna för de båda "skattestoppsåren" 1976 och 1977 utgör 1 200 milj. kr.

I mitt hemlän – Kopparbergs län – visar utfallet av bolagens inbetalning av kommunal- och landstingsskatt följande bild:

Onsdagen den
15 oktober 1975

Bolag och kommun:	1974	1975
<i>Stora Kopparberg</i>		
Falun kommun	5 603 031	4 507 118
Borlänge kommun	13 831 334	6 955 993
Hedemora kommun	898 711	840 884
<i>ASEA</i>		
Ludvika kommun	2 451 239	878 814
<i>Smedjebackens valsverk AB</i>		
Smedjebacken	3 148 918	1 749 205

På Dagens Nyheters handelssida den 26 juli 1975 omtalas att enligt länsstyrelsernas skattestatistik minskar kommunernas skatteintäkter från företagen med en tredjedel. I Örebro län minskade de taxerade inkomsterna i företagen med 9 milj. kr. och i Västerbotten med 13 milj. kr. I Västerås kommun minskade bolagens beskattningsbara inkomst med 40 %.

Det är emellertid inte enbart bolagens skattefavörer som får negativa återverkningar för kommunerna. Det på sistone aktualiserade problemet om "kändisars" och andra höginkomsttagares skatteavdrag – som t. o. m. kunnat placera dem bland låginkomsttagarna – har för kommunerna fått motsvarande negativa återverkningar.

Problemets omfattning för stat och kommun illustreras av följande siffror: Inkomståret 1973 utgjorde bruttoinkomsten för samtliga skattebetalare 141 miljarder kronor. När man kom ner till beskattningsbar inkomst hade inte mindre än 39 miljarder kronor dragits av. Avdragen fördelade sig på inkomst av tjänst 5 870 miljoner, underskott i förvärvskälla 4 498 miljoner, allmänna avdrag 6 343 miljoner, grundavdrag 21 307 miljoner samt extra avdrag 2 111 milj. kr.

Fördelningen per inkomsttagare när det gäller avdragen för exempelvis pensionsförsäkringar ger följande resultat. Vid bruttoinkomster på 25 000–30 000 uppgick avdragen i medeltal bara till 25 kr. Vid inkomster på 500 000–1 000 000 uppgick de i medeltal till 198 000 kr. och vid inkomster på över 1 miljon till inte mindre än 514 000 kr.

Vilka som gynnats av skatteavdragen är sålunda klart dokumenterat. Häremot kontrasterar kommunalskattens konstruktion synnerligen starkt. Den kommunala skattesatsen är lika per intjänad och beskattningsbar hundralapp för hög- och låginkomsttagaren.

Kommunalskatten har i många kommuner och landsting nu nått upp till en sådan höjd, att ytterligare höjningar bedöms som helt orimliga. Den statliga compensationen till kommunerna för utfästelsen att begränsa den kommunala utdebiteringen är helt otillräcklig, vilket i belysning av fondavsättningarnas skattemässiga konsekvenser för kommunerna redan

påvisats. Nya problem hopas. Taxor och avgifter pressas i höjden. Angelägna behov eftersätts. Eftersläpningar i fråga om barntillsynen fortsätter. Resurserna för äldreården är otillräckliga. Vårdkrisen permanentas. Kultursektorn försummas. I denna situation växer kraven på en omläggning av skattesystemet. De sittande skatteutredningarna måste forcera sitt arbete. Vad som nu krävs är en ny enhetlig skatteform som ger möjligheter för en omfördelning av de ekonomiska bördorna. Ett nytt skattesystem måste konstrueras så att kommunerna tillförsäkras resurser för att tillgodose medborgarnas krav på kommunala tjänster och service. Skattesystemet måste vidare underlätta och inte motverka en meningsfull kommunal och regional planering med sikte på full sysselsättning i varje län utan avfolkning. Detta är en förutsättning för att utjämna de ekonomiska olikheterna mellan kommunerna och ge kommuninvånarna i hela landet mer likvärdiga levnadsbetingelser.

I avvaktan på ett nytt skattesystem är emellertid åtgärder möjliga och nödvändiga för att kunna åstadkomma en erforderlig ekonomisk lättnad för kommunerna på kort sikt.

Några sådana åtgärder som kan nämnas är enligt min mening förslagsvis: Höjd statlig andel av bostadsstödet. Statligt grundbidrag med exempelvis 500 kr. per bidragsberättigad pensionär för kommunernas utgivande av kommunala bostadstillägg. Detta skulle även kunna medföra en i flera fall välbehövlig förbättring av bostadstilläggen till folkpensionärerna. De minskade skatteintäkterna från bolagen till följd av fondavsättningarna motiverar en uppräknig av den statliga kompensationen för åren 1976 och 1977 enligt överenskommelsen med kommunerna. Bakgrunden till beslutet om dessa fondavsättningar var som bekant att – som det sades – kapa övervinsterna. Vinstutvecklingen för bolagen har emellertid sedan flera år skapat motiv för en skärpt bolagsbeskattning. I detta läge framstår en extra bolagsskatt i syfte att möjliggöra ett förstärkt ekonomiskt stöd åt kommunerna som en fullt berättigad åtgärd. Det skulle bidra till att skapa det nödvändiga finansiella underlaget för åtgärder i nyssnämnda riktning.

Med stöd av det anförda anhåller jag att till herr finansministern få rikta följande fråga:

Är statsrådet beredd att under innevarande riksmöte framlägga förslag om en extra bolagsskatt i syfte att möjliggöra

dels en uppräknig av den statliga kompensationen till kommunerna för åren 1976 och 1977,

dels förstärkta statliga bidrag i fråga om den statliga delen av bostadsstödet samt ett statligt grundbidrag för utgivandet av kommunala bostadstillägg till folkpensionärerna?

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

1975/76:7 av herr *Bohman* (m) till herr finansministern om åtgärder för att dämpa inflationen:

Under den senaste femårsperioden har priserna i Sverige stigit med över 40 %. Prisuppgången är enligt konsumentprisindex 44,5 % mellan 1969 och 1974. Det motsvarar en prisökning på 7,6 % per år. Under den senaste treårsperioden – 1971–1974 – uppgår prisökningen till 25,6 % eller 7,9 % per år. Mellan december 1973 och december 1974 ökade priserna enligt konsumentprisindex talen för korttidsjämförelser med 11,6 %. Mellan 1973 och 1974 uppgick ökningen enligt justerat konsumentprisindex till 10,5 %.

Nettoprisindex ger en än mer drastisk bild av prisutvecklingen och av en accelerande takt i prisstegringarna. Årsmedeltalet för 1974 enligt nettoprisindex låg 41 % över medeltalet för 1969. Det motsvarar en årlig ökning under femårsperioden 1969–1974 på 7,1 %. Under treårsperioden 1971–1974 var ökningen 28,6 % eller 8,7 % per år. Mellan genomsnittslägena för 1973 och 1974 uppgick ökningen till hela 13,9 %. Nettoprisindex är rensat från subventioner och indirekta skatter. Det ger bättre än konsumentprisindex den verkliga prisstegringen, dvs. också den del av prisstegringarna som f. n. döljs genom skattefinansierade subventioner.

Prisstegringarna under 1975 kommer inte att bli lägre än förra året. Kalkylerna i årets finansplan, enligt vilka prisuppgången skulle stanna vid mellan 7 och 8 %, har redan visat sig vara orealistiskt optimistiska. Mellan januari och augusti i år steg konsumentprisindex från 331 till 353 eller med 6,6 %. Med samma takt i prisstegringarna under resten av året kommer uppgången i konsumentprisindex under hela året att uppgå till 11,7 %. Mot bakgrund av årets avtalsuppgörelse och med hänsyn tagen till beslutade höjningar av olika arbetsgivaravgifter, finns det anledning att räkna med att inflationen också under 1976 kommer att överstiga 10 %.

Det kunde i fråga om prisstegringarna under 1974 icke utan fog göras gällande, att dessa i inte ringa grad var utlandsgenererade, dvs. sammanhängde med kraftiga prisstegringar på internationella marknader. Detta utgör inget försvar för regeringens underlåtenhet att genom valutapolitiska åtgärder begränsa dessas genomslag på den svenska prisnivån. För 1975 gäller emellertid, att prisstegringarna huvudsakligen har inhemska orsaker. Internationell statistik rörande prisstegringarna i en rad länder under första halvåret 1975 finns tillgänglig. För helår kan följande exempel nämnas på inflationstakten i andra länder: Österrike 8,2 %; Belgien 10,4; Danmark 8,3; Frankrike 7,9; Västtyskland 7,7; Nederländerna 9,4; Norge 9,3; Schweiz 5,1; USA 6,4. Den på detta sätt för Sverige beräknade inflationstakten uppgår till 9,9 %. Som synes ligger flertalet jämförbara länder på en lägre prisstegringstakt. Endast Finland och Storbritannien har en påtagligt snabbare inflation än Sverige. Det

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

skall också observeras, att inflationstakten i Sverige har accelererat senare under innevarande år. I junisiffran ingick till ringa del prisstegrings effekterna av årets avtalsuppgörelse på arbetsmarknaden. Som nyss nämnts motsvarar prisstegringstakten mellan januari och augusti en uppgång på 11,7 % för helår.

Som bekant framlade det parti jag företräder redan i slutet av 1974 ett program mot inflationen. Detta förkastades av regeringen. I nuvarande, av tvåårsavtalet låsta läge torde endast partiella, men för den skull ingalunda betydelselösa, inflationsbekämpande åtgärder kunna komma i fråga. Oberoende härav bör emellertid redan nu övervägas vilka medel som bör ingå i en målmedveten långsiktig politik inriktad på att bekämpa den allt allvarigare penningvärdeförsämringen.

Mot bakgrunden av vad här anförts får jag anhålla om kammarens medgivande att få rikta följande fråga till herr finansministern:

Vilka åtgärder på både kort och lång sikt ämnar regeringen vidta för att dämpa inflationstakten i Sverige?

1975/76:8 av herr *Andersson* i Örebro (fp) till herr industriministern om åtgärder för att trygga inhemsk produktion av skor:

Tillverknings av läderskor i Sverige låg under hela 1950-talet och fram till 1965 på en nivå av 10–11 miljoner par. 1966 sjönk den till 8,3 miljoner par. Därefter har utvecklingen fortsatt så att produktionen förra året låg på nivån 3,8 miljoner par. Under motsvarande tid har importen stigit brant. Från att 1955 ha uppgått till knappt 1 miljon par steg den 1960 till 3,8 miljoner par och uppgick förra året till 7,6 miljoner par. Importen är således dubbelt så stor som den inhemska produktionen.

Utvecklingen har lett till att den från beredskapssynpunkt prioriterade delen av skoproduktionen – läderskor – långt ifrån är tillräcklig i ett avspärrnings- eller utrymningsläge. Minimikravet ett par skor, stövlar eller pjäxor per år och invånare, militärskor oräknade, uppfylles inte. Från beredskapssynpunkt är därför situationen ytterst allvarlig.

Hittills vidtagna statliga åtgärder tycks inte ha förbättrat skoindustrins situation, utan den negativa utvecklingen med företagsnedläggningar fortsätter. Även om stödet i och för sig varit bra, har den svenska skoindustrin med sitt höga kostnadsläge inte förmått hävda sig gentemot importen. Svensktillverkade skor har också genom sitt prisläge begränsade möjligheter att genom export kompensera bortfallet på hemmamarknaden.

Av den branschanalys som industriverket företagit framgår att 1975 troligen kommer att bli svensk läderskotillverknings ödesår, om inte snabba initiativ till åtgärder vidtas från statsmakternas sida. Skoindustrins läge är nu så pressat att möjliga åtgärder måste vidtas utan tidsutdräkt.

Överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF) har med utgångspunkt i beredskapssituationen föreslagit mera effektiva stödåtgärder. ÖEF:s för-

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

slag innebär bl. a. en beredskapsavgift på 15 % på importskor och en produktionspremie på 10 kr. per par svensktillverkade skor.

Behovet av åtgärder för att trygga beredskapsförsörjningen av läderskor har således uppmärksamrats från flera håll. Beredskapsförsörjningen kan tryggas på i huvudsak två olika sätt, dels genom ökad beredskapslagring, dels genom upprätthållande av en egen tillräcklig produktion. Det senare alternativet är då att föredraga på grund av branschens snabba modeväxlingar och svårigheterna att förutse behovet av beredskapslager. Vidare kan en avspärning bli mycket långvarig, och då torde lagerhållning inte vara tillräcklig. Beredskapsförsörjningen genom upprätthållande av en egen produktion har den fördelen att det vid en längre tids avspärning finns tillgång till en uppbyggd maskinpark och en kunnig yrkeskår.

Enligt min mening är det nödvändigt att regeringen skyndsamt framlägger förslag som fastställer omfattningen av den produktion som måste ske av beredskapsskäl och stödet för densamma.

Med hänvisning till vad jag anfört hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr industriministern framställa följande fråga:

Vilka åtgärder kommer regeringen att vidta för att trygga en inhemsk produktion av skor?

1975/76:9 av herr *Burenstam Linder* (m) till herr socialministern om familjepolitiken:

Samhället måste göras mera barnvänligt. Det är oroande att mitt i den materiella välfärden barnens villkor ofta blivit svåra.

Familjen är samhällets grundsten. Kontakten mellan generationerna måste utvecklas. Detta är nödvändigt för barnens utveckling, för att ge den förtroendefulla föräldrakontakt som ger inre trygghet. Föräldrarna måste i praktiken ges möjlighet att ta det ansvar som de förvisso är beredda att axla.

Om i stället familjepolitiken utformas så att det är samhället, inte föräldrarna, som har ansvaret, får barnen en otrygg start. Inte heller kommer föräldrarnas stöd i ett senare skede att i så fall finnas tillgängligt, t. ex. i de mycket viktiga förbindelserna hem-skola. Det finns ytterligare anledningar att poängtera familjehandens betydelse mellan generationerna. Så t. ex. kommer de äldres isolering att gradvis öka om kontakten med barnen i ett tidigt skede försvagats. Med tanke på de svårigheter för de äldre som avtecknar sig i dagens samhälle är detta ett allvarligt problem.

Med all världens skattepengar kommer vi inte att kunna ersätta den kontakt och värme som den naturliga solidariteten inom någorlunda väl fungerande familjer kan ge. Kollektivet kan inte ersätta familjen.

Eftersom omständigheterna under de första levnadsåren är så betydelsefulla för personlighetsutvecklingen måste vården då vara som allra bäst. Av det skälet kan det inte vara riktigt att ensidigt satsa på kollektiv barntillsyn. Vård i hemmet är för de minsta barnen ett överlägset al-

Ondsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

ternativ. Även för äldre barn är det påfrestande att vara hänvisade till vård utom hemmet under större delen av dagen.

Barndaghemmen är dessutom så dyra att anordna att det av skatteskal blir en långsam utbyggnadstakt, om inte kvaliteten i den tillsyn som ges skall eftersättas. De som inte får tillgång till de starkt subventionerade barndaghemspplatserna får en orimlig ekonomisk belastning. Kostnaderna för tillsyn i annan form i eller utom hemmet ersätts inte. Denna ekonomiska belastning kan innebära att rimlig tillsyn av barnen inte ordnas alls.

Barnomsorgen skall vara utformad till barnens bästa. Ett sådant system skall dock inrymma valfrihet för föräldrarna. Man skall kunna välja den vårdform som man själv anser bäst för barnen och inte den som myndigheterna bestämt. Har föräldrarna den möjligheten kommer det att vara lättare att lyckas i den svåra uppgiften att vara förälder. Många av de föräldrar som under nuvarande förhållanden kräver daghemspplatser skulle säkert föredraga att vårda barnen i hemmet i större utsträckning, särskilt när barnen är under tre år. I stället för en ensidig utbyggnad av barndaghem bör denna valfrihet öppnas för föräldrarna.

Valfriheten i familjepolitiken skulle befrämjas med en skattepolitik som gjorde försörjningsbördan för barnfamiljer mindre tung. Många samhällseliga svårigheter skapas i dag av det oerhörda skattetrycket. Med tanke på hur dyr den kollektiva barntillsynen är för stat och kommun kommer en ensidig satsning på sådan vård att innebära ytterligare skattehöjningar. I väntan på en skattepolitik som är mindre tyngande måste det dock vara angeläget att utforma en familjepolitik som är mindre dyrbar än den kollektiva barntillsynen samtidigt som den ger ett större mått av valfrihet.

En sådan familjepolitik kan byggas upp på följande sätt:

- a. Förläng föräldraförsäkringen till att gälla i första hand åtta månader och ge rätt till deltid eller tjänstledighet för en av föräldrarna tills barnet blivit tre år.
- b. Inför en vårdnadsersättning i första hand till familjer med barn under tre år.
- c. Gör vårdnadsersättningen sjukpenning- och ATP-grundande.
- d. Utforma en enhetlig daghemstaxa och anpassa priset på daghemspplatser bättre till den verkliga kostnaden.
- e. Anpassa daghemsutbyggnaden till den verkliga efterfrågan på kollektiv barntillsyn.
- f. Inför alternativa former för barndaghem.
- g. Ge avdragsrätt för barntillsynskostnader vid beskattningen.
- h. Ge småbarnsföräldrar förtur vid en arbetstidsförkortning.

Mot ett sådant program sätter socialdemokratin en ensidig utbyggnad av barndaghem. Detta är beklagligt. Med hänsyn till den avgörande betydelse som barnens villkor har i nuet och för framtiden bör motiven redovisas. Även på socialdemokratiskt håll har uppenbarligen tveksamhet rått om det riktiga i en familjepolitik så koncentrerad på en utbyggnad

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

av den kollektiva barn tillsynen. En viss oklarhet råder om hur regeringens politik kommer att utformas.

Av dessa anledningar anhåller jag att till herr socialministern få ställa följande frågor:

1. Anser statsrådet att det är önskvärt med ett större mått av valfrihet för föräldrarna vad gäller former för barn tillsyn?

2. Anser statsrådet att praktisk erfarenhet och forskningsresultat stöder tanken på att en så kraftig utvidgning av den kollektiva barn tillsynen är bäst ur barnens synvinkel?

3. Avser statsrådet att lägga fram förslag om en förkortad arbetsdag för småbarnsföräldrar?

1975/76:10 av herr *Fågelsbo* (c) till herr jordbruksministern om ändrade regler för rätt att förvärva jordbruksfastighet:

Elevplatserna vid lantbruksskolorna är inte svåra att fylla. Alla som söker denna gymnasiala utbildning har ej möjlighet att få densamma. Förhoppningen hos elever som studerat lantbruk är säkert att en gång kunna bli egna lantbrukare. Men genom den prisstegring som äger rum på jordbruksfastigheter kommer inte alla att kunna förverkliga detta. Många lantbruk, som i dag borde bestå som självständiga brukningsenheter, delas genom lantbruksnämndernas medverkan upp på andra. Det sker även om de kanske är fullt bärkraftiga. Detta bidrar också till prisstegringen på fastigheter.

Kommer det att finnas självägande lantbrukare i framtiden i någon större utsträckning? Med den prisutveckling som sker på jordbruksfastigheter är frågan fullt berättigad. Förvärvslagstiftningen tillkom en gång för att de som ägnade sig åt lantbruk som yrke skulle vara de som fick förvärva jordbruksfastigheter. Denna lagstiftning och dess tillämpningsföreskrifter har ändrats. Den viktigaste och mest negativa förändringen skedde genom ett riksdagsbeslut 1965. Till följd av detta riksdagsbeslut, som hårt bekämpades av centerpartiet, har jordbruksfastigheter kommit att bli ett kapitalplaceringsobjekt för personer som är yrkesverksamma på andra områden.

Genom publicerade och ej dementerade uppgifter har offentliggjorts att en person, med annan verksamhet än lantbruk, genom lantbruksnämnder erhållit förvärvstillstånd för 18 lantbruksfastigheter med en sammanlagd areal av 6 000 tunnland och ett taxeringsvärde av 3 milj. kr.

Om nu dessa uppgifter är riktiga och tillstånden givna i enlighet med gällande lagstiftning och dess tillämpningsföreskrifter så är behovet av ändrad lag och ändrade bestämmelser brådskande.

Med hänvisning till det anförda anhålles om kammarens tillstånd att till herr jordbruksministern få ställa följande fråga:

Vill statsrådet medverka till att omgående ändring sker av gällande lagstiftning och tillämpningsföreskrifter i fråga om förvärv av jordbruksfastigheter?

1975/76:11 av herr Fågelsbo (c) till herr justitieministern om åtgärder mot vålds- och egendomsbrott:

Nr 3

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

I vårt samhälle är tryggheten mot vålds- och egendomsbrott av grundläggande värde. Det har därför alltid varit angeläget att utforma samhället så att orsakerna till brottsligheten undanröjs och människornas säkerhet garanteras. Man har i det arbetet också kunnat skönja ett visst resultat i och med att brottsligheten sjunkit under några år. Det är därför med desto större oro vi åter noterar en ökad brottslighet särskilt under innevarande år. Våldsbrotten både ökar till antal och blir grövre. Speciellt oroväckande är de övergrepp som äldre personer utsätts för i form av väskryckning och misshandel. I framför allt storstäderna upplever många människor en otrygghet. De vågar sig inte ut på gatorna efter mörkrets inträdande, och t. o. m. på dagen känner många rädsla att gå ut. Bland allmänheten sprider sig en känsla av att våldsmentaliteten ökar och går allt längre ner i åldrarna. De åtgärder samhället vidtagit för att förebygga kriminaliteten genom exempelvis sociala insatser och stimulerande av ungdomars fritidsverksamhet har inte varit tillräckliga.

En annan form av brottslighet som bör uppmärksammas är de s. k. raggårbråken. Grupper av bilburna ungdomar har åkt till mindre städer och festplatser där de orsakat stor förstörelse och även angräpat enskilda personer. Polisen har vid dessa tillfällen varit tämligen maktlös gentemot ligisterna därför att bilförarna i princip inte begått något brott genom att skjutsa sina kamrater. Med nuvarande lagstiftning finns det små möjligheter att komma åt de personer som agerar chaufförer i raggargängen. Det är angeläget att åtgärder sätts in för att motverka denna form av kriminalitet.

I samband med ökningen av egendomsbrotten enligt 8 kap. brottsbalken måste man beakta de indirekta effekter som visar sig i form av dyrare hem- och bilförsäkringar. Dessa kan innebära en nog så stor belastning för den enskilde individen.

När brottsligheten i dag inte tycks ge vika utan snarare ökar är det ett tecken på att samhällets brottsförebyggande åtgärder måste intensifieras. Bristen på fritidsaktiviteter för ungdomar, trista boendemiljöer och stressen i arbetslivet är allt orsaker som ligger bakom kriminaliteten. Läget är så allvarligt och oron bland allmänheten så stor att det är nödvändigt med åtgärder för att bryta utvecklingen mot en ökande brottslighet.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr justitieministern få ställa följande frågor:

1. Vilka åtgärder är regeringen beredd att vidta för att förebygga och motverka brottsligheten?

2. Finns det med nuvarande lagstiftning möjligheter att hindra enskilda individer från att skjutsa sina kamrater i "raggargång" om det är troligt att dessa kommer att begå kriminella handlingar?

3. Om svaret är nej på fråga nr 2, vilka åtgärder ämnar i så fall regeringen vidta för att hindra denna form av "medhjälp till brottslighet"?

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

1975/76:12 av herr *Danell* (m) till herr bostadsministern om utövatet av hyresgästernas boendeinflytande i hyresförhandlingar:

Enligt riksdagsbeslut 1974 med anledning av propositionen 1974:150 angående riktlinjer för bostadspolitiken m. m. skall hyresgästernas boendeinflytande utövas av en "organisation av hyresgäster". I både 1 § bostadssaneringslagen och 4 § lagen om avveckling av hyresregleringen uttalas att med organisation av hyresgäster avses "riksorganisation eller förening, som är ansluten till sådan organisation och inom vars verksamhetsområde fastigheten är belägen".

Den enda befintliga riksorganisationen av hyresgäster är Hyresgästernas riksförbund, som således enligt riksdagsbeslut givits tillfälle att i förhandlingar med fastighetsägarna företräda hyresgäster i hyresfrågor, saneringsfrågor m. m.

Efter det att riksdagen beslöt om det s. k. förhandlingsmonopolet har en rad exempel framkommit som visar hur Hyresgästernas riksförbund med olika medel försöker ge sina egna medlemmar framför andra särskilda favörer i form av lägre hyror m. m. Även tanken på kollektiv anslutning av hyresgäster inom ett fastighetsbolag har framförts av hyresgästföreningar. Ett modifierat men ändå lika tvivelaktigt förslag är att fastighetsägare skall betala en avgift för sina hyresgäster motsvarande en hyresgästförenings förhandlingskostnader. Det skulle innebära att en förtäckt medlemsavgift kommer att betalas av fastighetsägaren och därmed belasta hyror.

Alla dessa olika försök att utnyttja det erhållna förhandlingsmonopolet i medlemsvärvande syfte strider mot övriga Organisationsöveriges arbetsmetoder. En medlemstillströmning till en intresseorganisation bör utgå från att verksamheten bedöms som angelägen och inte från tvångsåtgärder.

Frågan om hyresgästföreningarna har rätt att förhandla fram lägre hyror för sina medlemmar än för icke-medlemmar är på grund av de pågående hyresförhandlingarna högst aktuell. Reglerna kring vad som är att betrakta som en "organisation av hyresgäster" och hur denna sedan skall kunna använda sitt förhandlingsmonopol innehåller inget annat i lagtext eller förarbeten än att den s. k. hyresgäströrelsen på försök har tilldelats uppgiften att företräda alla berörda hyresgäster. Att hyresgäster i förhandlingar om hyrornas höjd skall kunna behandlas som två olika grupper beroende på eventuellt medlemskap eller ej kan knappast anses ha någon grund i aktuellt riksdagsbeslut.

För de fortsatta hyresförhandlingarna är det av stort värde att undanröja osäkerheten kring användningen av förhandlingsmonopolet.

Med utgångspunkt i det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr bostadsministern framställa följande fråga:

Anser herr statsrådet att det sätt på vilket Hyresgästernas riksförbund utnyttjar det s. k. förhandlingsmonopolet, vilket kan komma att medföra högre hyror för icke medlemmar i organisationen, överensstämmer med hyreslagstiftningens intentioner?

1975/76:13 av herr *Helén* (fp) till herr statsministern om energisparande:

Det avgörande i energipolitiken är att sparansträngningarna blir framgångsrika. Samtliga partiers energiprogram, och därmed också de riktlinjer riksdagen antagit för energipolitiken, bygger på att vi lyckas dra ner ökningen i energikonsumtionen. Det är mot den bakgrunden oroande att energiförbrukningen i hushållen i år ökat starkt.

En extra ansträngning måste nu göras för att spara energi. Samtidigt som detta står klart tvingas länsbostadsnämnderna av brist på medel att avslå ansökningar om lån och bidrag till energisparåtgärder i bostäder, vilka enligt reglerna borde bifallas. De pengar riksdagen anslog i våras räcker inte. Bristen på pengar leder dessutom till väntetider på uppåt ett halvår innan folk får besked.

Också de medel som anslagits för energisparande i industrin, bl. a. den energislukande processindustrin, har visat sig otillräckliga. Ansökningarna ligger redan långt över anslaget för 1975/76.

Till samtliga departement och verk som berörs av arbetet med bättre energihushållning bör direktiv utgå att söka finna framgångsrika vägar att motverka slöseriet. Den särskilda energiparkommittén måste ges större resurser och skärpta direktiv att lägga upp arbetet så att allmänheten får en mera synlig redovisning av resultatet. Det skulle stimulera den enskilde att frivilligt lämna sina bidrag till bättre hushållning med dyrbar energi.

Vi behöver spara energi. Vi behöver skapa fler jobb för byggnadsarbetare i ett läge där bostadsbyggandet minskat drastiskt. Vi behöver stimulera den ekonomiska aktiviteten i Sverige under en tid av stora svårigheter för vår exportindustri. Allt detta talar för att göra en snabb extra insats – förslagsvis i storleksordningen 500 milj. kr. – för energisparande.

Med anledning av det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr statsministern Olof Palmé få framställa följande fråga:

Är regeringen beredd att föreslå en snabb extra insats – i storleksordningen 500 milj. kr. – för energisparande?

1975/76:14 av herr *Helén* (fp) till herr finansministern om åtgärder för att dämpa inflationen:

Från juli 1974 till juli i år steg konsumentpriserna med 11,7 %. Det är något mer än för OECD-länderna i genomsnitt. Sverige har därmed lämnat sin förmånliga plats i botten på OECD:s inflationsliga och klättrat uppåt. Under den aktuella tiden hade endast fyra OECD-länder högre prisstegringstakt: Norge med obetydligt högre prisstegringstakt än Sverige samt Finland och Italien med 16–17 % och Storbritannien med drygt 25 % inflation. Jämfört med de senare länderna är inflationstakten i Sve-

*Anmälan av
interpellationer*

rige måttlig men jämfört med vad som tidigare varit vanligt i vårt land är takten oroande.

Folkpartiet har under åtskilliga år som ett medel i kampen mot inflationen krävt överläggningar mellan statsmakterna och arbetsmarknadens parter i god tid inför starten av varje ny avtalsförhandling. Denna metod har tyvärr ännu inte prövats till fullo i den form som folkpartiet föreslagit. De steg på vägen mot en sådan ordning som togs i de s. k. Hagaöverläggningarna har emellertid visat sig vara av betydande värde. Det torde vara ostridigt att inflationstakten blivit ännu högre i vårt land utan dessa skatteomläggningar som lade grunden till avtalsuppgörelser på en lägre nivå än som eljest varit nödvändig.

Denna effekt framhålls bl. a. i den rapport angående skattepolitiken som förbundsstyrelsen inom Statstjänstemannaförbundet offentliggjort. Där understryker förbundsstyrelsen att de skattereformer som genomförts under 1974 och 1975 "spelat en synnerligen betydelsefull roll för att begränsa inflationstrycket, främja stabiliseringen i samhällsekonomin och förbättra förutsättningarna för standardstegring för löntagarna". Styrelsen påpekar också att man "bedömt det angeläget att organisationerna som ett inslag i förutsättningarna för skattereformerna deklarerat sin beredvillighet att beakta de kostnader, som skattereformerna inneburit för arbetsgivarsidan". Detta måste anses ha haft en både reell och formell betydelse, konstaterar förbundsstyrelsen.

Folkpartiet har medverkat i de båda nämnda skattereformerna bl. a. för att skapa förutsättningar för avtalsuppgörelser men också för att ge utrymme i tiden för skatteutredningarna att lägga fram förslag till en mer varaktig skattereform. De överläggningar inför varje ny förhandlingsomgång mellan arbetsmarknadens parter som folkpartiet argumenterat för bör därför fortsättningsvis vara frikopplade från diskussion om nya skattereformer. Överläggningarna bör ägnas åt att klargöra statsmakternas och parternas syn på den ekonomiska utvecklingen samt förutsättningarna för en bibehållen stabil ekonomi och bevarat penningvärde.

De senaste årens skattereformer har blivit nödvändiga bl. a. därför att de höga marginalskatterna skruvat upp kraven på bruttolöneökningarna. En betydande del av inkomstökningarna har gått åt för att återställa köpkraften i en viss inkomst. Denna del av en inkomstökning bör enligt folkpartiets mening inte drabbas av högre marginell beskattning. Folkpartiet förordar därför att ett nytt skattesystem kompletteras med ett inflationsskydd.

Stabiliseringspolitiska överläggningar och inflationsskydd i skattesystemet skulle kunna medverka till att dämpa inflationstakten. Därutöver måste emellertid ett program mot inflationen innehålla åtgärder som mildrar effekterna av den inflation som ändå inträffar. Det är därför angeläget att skapa ett system för att ge löntagarna andel i företagets förmögenhetsbildning. Det skulle bl. a. ge löntagarna del i de stora, framgångsrika företagets kapitaltillväxt utan att lönekraven över hela linjen

behövde anpassas till just dessa företags betalningsförmåga.

Ett viktigt sätt att se till att priserna hålls tillbaka är att stimulera konkurrensen mellan olika producenter. Därför måste monopol och kartellbildningar motverkas. Lagstiftningen på området är f. n. inte ett tillfredsställande hjälpmedel i den kampen.

Det är i första hand småsparare och folk med vanliga inkomster som skall skyddas mot inflationens verkningar. Det kan ske bl. a. genom att indexreglera barnbidrag och sparkonton. Barnbidragen bör stiga i takt med att priserna stiger. Den eftersläpning som nu sker innebär att barnfamiljerna får bära en stor del av inflationsbördan. Sak samma gäller alla småsparare som för sin trygghet och sitt ekonomiska oberoende vill ha en sparad slant på banken. Under de senaste åren har inlåningsräntan långt ifrån räckt till för att kompensera inflationens urholkning av sparandet. Hela samhället är beroende av att det privata sparandet stimuleras. Det borde därför vara en angelägen uppgift för staten att skydda småspararnas insättningar. Det kan ske genom en särskild årlig premie som fyller ut klyftan mellan inlåningsränta och pristegringstakt. Ett annat sätt är att ge ut inflationskyddade obligationslån.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr finansministern Sträng få ställa följande fråga:

Vilka åtgärder överväger regeringen för att dämpa inflationstakten och skydda vanliga inkomstagare och småsparare mot inflationens verkningar?

1975/76:15 av herr *Hermansson* (vpk) till herr finansministern om åtgärder mot arbetslöshet:

Högonjunkturen är över för den här gången. Tron att Sverige skulle vara ett undantag från kapitalismens allmänna kris har kommit på skam. Den internationella konjunkturuppgång, som regeringen så starkt förlitat sig till, har hittills varit mycket svag. Den ekonomiska tillväxten har börjat avta. Orderingången i många företag är dålig. Varslen om driftsinskränkningar och nedläggningar ökar. Antalet lediga platser krymper, och de företag som uppger brist på arbetskraft blir allt färre.

Regeringen har länge sökt ge intrycket att den haft läget under kontroll. Den har givit uttryck för tron att Sverige icke skulle behöva drabbas av någon allvarligare konjunkturedgång.

De data som föreligger om ekonomins utveckling under de senaste åren visar att regeringens optimism om det ekonomiska läget är svagt grundad. Långsiktiga trender visar dämpad ekonomisk tillväxt. De visar en ökad arbetslöshet och en ökad utslagning av arbetande från deras arbetsplatser. Det kan hävdas att antalet sysselsatta ökat – men denna ökning har gällt deltid arbetande och har tillkommit genom en växande förvaltningsapparat. De långsiktiga tendenser som den svenska ekonomin uppvisar är en något mildare variant av den krisartade utvecklingen för många andra kapitalistiska ekonomier. Dessa och många andra förhål-

Nr 3

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

landen uppenbarar att tron på att högkonjunkturen 1974 skulle kunna permanentas inte har tagit hänsyn till fakta.

Den ekonomiska stagnationen har ägt rum trots omfattande statliga insatser för att stödja det kapitalistiska näringslivet. Detta ger läget en i längden mycket allvarlig relief. Kapitalismen kan i längden inte ge ekonomisk trygghet. Den är orationell och utlevad.

Trots en stagnerande ekonomisk utveckling har vi fått uppleva en period av accelererad inflation. Denna har ytterligare skärpt den ekonomiska otryggheten.

Den redan inledda konjunkturedgången hade kunnat förutses. Vpk kunde redan under vårriksdagen 1975 visa att en kraftig konjunkturavmattning var på väg. Nu publicerade ekonomiska lägesrapporter från såväl LO som Industriförbundet visar samma sak. LO:s ekonomer skriver t. ex. i sin konjunkturvärdering: "Vi varnade för mer än ett år sedan för en kommande djup internationell konjunkturedgång men blev då av många inte tagna på allvar. Men vi underskattade ändå styrkan i nedgången. Vi varnade för 'halv storm' men det blev 'svår storm' ---. Det fortgående raset i prognoserna och regeringens lättsinniga inställning visar att ingen förstod hur allvarlig den nuvarande nedgången är. Och vi vet inte om man förstått det nu heller."

Arbetslösheten har blivit en allt viktigare politisk fråga. Myten om den fulla sysselsättningens samhälle har krossats av verkligheten. Alla kategorier av arbetande drabbas i växande utsträckning av konjunkturedgång efter konjunkturedgång. En svällande industriell reservarmé har skapats. AMS beredskapsarbeten, skyddade verkstäder och omskolningskurser har växt explosionsartat och även under s. k. högkonjunkturår fått hållas på en allt högre nivå.

Sysselsättningssituationen har varit särskilt svår för två grupper: ungdom och kvinnor. 35 % av de arbetslösa är under 25 år, och 54 % av de arbetslösa är kvinnor. Den omskrutna sysselsättningsökningen bland kvinnorna ligger nästan helt och hållet på deltidsarbeten.

Det är nödvändigt att ett specialprogram mot ungdomsarbetslösheten utarbetas. Det bör byggas på bl. a. följande grundsatser och åtgärder: Arbetsmarknadsmyndigheterna måste göra sin verksamhet uppsökande och skapa kontakt även med de ungdomar, som går vid sidan av förmedlingen eller enbart vid dess öppna mottagning.

Arbetsmarknadsmyndigheterna måste göra sin verksamhet uppsökande och skapa kontakt även med de ungdomar, som går vid sidan av förmedlingen eller enbart vid dess öppna mottagning.

Sysselsättningsprogrammet bör inriktas på att en relativt stor del av den arbetslösa ungdomen skall beredas plats inom sektorn stat/kommun. På sikt bör de av vpk föreslagna nya statsindustrierna bl. a. inriktas på ungdomsrekrytering.

En offensiv utbildningspolitik måste förenas med uppsökandet och skapandet av nya arbetstillfällen. Den arbetslösa ungdomens handikapp i detta avseende är ofta svagheten i dess *allmänna* utbildning. Höjandet

av utbildningsnivån bör ses inte ur näringslivets utan ur en vidare samhällslig aspekt.

Den arbetslösa ungdomen bör anslutas till socialförsäkringssystemet.

Den stora arbetslösheten bland kvinnorna har sin grund dels i ett rättsligt-idelogiskt förtryck, dels i den ekonomiska stagnationen i det nutida kapitalistiska samhället. Könsscegeringen på arbetsmarknaden måste bekämpas. Kvinnornas rätt till arbete måste i varje avseende vara densamma som männens. Företagen skall ha skyldighet att antaga anvisad arbetssökande. Den sociala servicen måste byggas ut så att den möjliggör för kvinnor att ta arbete utom hemmen. Kraftigt ökade insatser krävs för att bryta könsrollsmönstren vid yrkesval. Åtminstone alla arbetsökande kvinnor bör snarast anslutas till socialförsäkringssystemet.

Det program för att hävda sysselsättningen som framläggs i den i dag avgivna regeringsförklaringen förefaller helt otillräckligt och delvis felaktigt. Dess tyngdpunkt ligger på bidrag, subventioner och skatteavdrag till de kapitalistiska företagen. Denna linje har prövats tidigare och visat sig ha som avgörande effekt en omfördelning till bolagens förmån på de lönarbetandes bekostnad. Dess sysselsättningseffekter har varit ringa eller negativa. En sådan linje måste bestämt avvisas.

En effektiv kamp mot arbetslösheten och för en ökad sysselsättning måste i stället ha som utgångspunkt att begränsa kapitalets makt över ekonomin. I det aktuella läget framstår följande krav som särskilt angelägna:

1. Ökat bostadsbyggande och utökade reparationer.
2. Stark utbyggnad av daghemmen.
3. Ökade insatser för miljöskydd.
4. Förbättrade kollektiva transporter.
5. Minskad arbetstid – sju timmarsdag under 1976.
6. Åtgärder för att minska arbetslöshets och utslagning.
7. Statlig industrisatsning med medel ur AP-fonderna.
8. Ökat statligt stöd för kommunal service.
9. Ökat handelsutbyte med de socialistiska länderna.
10. Export till u-länderna på för dessa förmånliga villkor.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr finansministern få ställa följande frågor:

1. Avser regeringen att ge höstriksdagen en utförlig redogörelse för sin bedömning av det ekonomiska läget, särskilt vad gäller riskerna för en ökning av arbetslösheten?

2. Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att avvärja en ökad arbetslöshet och skapa full sysselsättning?

3. Vilka speciella åtgärder avser regeringen att vidta för att motverka arbetslösheten bland kvinnorna?

4. Vilka speciella åtgärder avser regeringen att vidta för att motverka arbetslösheten bland ungdomen och säkra alla ungdomars rätt till en meningsfull sysselsättning?

Nr 3

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

1975/76:16 av herr *Burenstam Linder* (m) till herr industriministern om förslag att förstatliga läkemedelsindustrin och läromedelsproduktionen:

Den socialdemokratiska partikongressen har beslutat att socialdemokraterna skall föreslå att produktionen av läromedel skall förstatligas. Samma kongress har uttalat sig till förmån för att läkemedelsindustrin skall övertas av staten.

Erfarenheterna av statlig företagsamhet visar att det vore till nackdel med en socialisering av dessa branscher, alldeles särskilt som det här vore fråga om att skapa två statsmonopol med alla de risker för effektivitet och insyn som monopolisering innebär. Några särskilda skäl för ett förstatligande – åtminstone några hållbara särskilda skäl – har inte framlagts.

Däremot finns det särskilda skäl att avhålla sig från en socialisering. Ett sådant är att de anställda i läkemedelsindustrin klart uttalat sig mot ett förstatligande. De anställda i läromedelsbranschen har inte på samma sätt haft tillfälle att ge sina uppfattningar till kända eftersom hotet om en socialisering av dessa företag före den socialdemokratiska partikongressen varit mindre uttalat. Det är över huvud taget anmärkningsvärt att man på denna kongress velat fatta beslut som går stick i stäv med de anställdas uppfattningar samtidigt som man antagit förslag om ökat medbestämmande för de anställda och då bl. a. i samband med just företagsköp.

Till de särskilda skälen mot ett förstatligande av läromedelsproduktionen hör att kravet på mångsidighet i utbudet är viktigt för att befrämja den strävan till objektivitet som är så betydelsefull i utbildning och forskning. Ett statsmonopol på detta område öppnar skrämmande perspektiv.

Mot denna bakgrund ber jag att till herr industriministern få rikta följande frågor:

1. Vilka är motiven för ett övertagande i statlig regi av läkemedelsindustrin?
2. Vilka är motiven för en socialisering av läromedelsproduktionen?
3. Avser statsrådet att framlägga proposition om förstatligande av dessa branscher?
4. På vilket sätt avser statsrådet att låta de anställdas uppfattning bättre än hittills få inverka på beslut om i vad mån staten skall överta företagen i dessa två industrier?

1975/76:17 av herr *Börjesson* i Falköping (c) till herr socialministern om översyn av etableringsbestämmelserna för privatpraktiserande tandläkare:

I stort sett kan nya tandläkare etablera sig i privat tandvård endast om det föreligger s. k. ersättningsetablering. Antalet privatpraktiserande tandläkare är därmed konstant, och nettotillskottet av tandläkare skall tillföras folktandvården. I vissa fall kan detta förhållande inverka menligt på allmänhetens möjligheter att få tandvård.

Etableringsbegränsningen kan innebära att en bygd blir utan privat-

praktiserande tandläkare. Karlsborgs kommun i Skaraborgs län är ett typ-exempel på hur en bygd, som tidigare haft två privatpraktiserande tandläkare, nu inte har någon. Dessa tandläkare har etablerat sig på annan ort. Tandvårdssituationen i Karlsborg är minst sagt bekymmersam. Fram till början av år 1974 var sammanlagt fem tandläkare verksamma inom Karlsborgs kommun, tre vid folktandvården och två privatpraktiserande. F. n. finns det endast en heltids- och en halvtidsanställd tandläkare på folktandvården och ingen privatpraktiserande i en kommun av Karlsborgs storlek med ca 8 400 invånare.

Liknande fall kan säkerligen anföras för att belysa konsekvenserna av etableringsbegränsningen avseende tandläkartätheten när det gäller landsbygd och storstadsregioner.

De erfarenheter som vunnits beträffande etableringsbegränsningen inom tandvårdsförsäkringen borde kunna utgöra grund för en översyn av gällande bestämmelser på hithörande område.

Med hänvisning till vad jag här anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att få rikta följande fråga till herr socialministern:

Ämnar socialministern medverka till att de nu gällande etableringsbestämmelserna avseende privatpraktiserande tandläkare blir föremål för skyndsamt översyn och att denna översyn skall leda till att icke vissa orter missgynnas?

1975/76:18 av herr *Börjesson* i Falköping (c) till herr socialministern om uppräknig av vissa livräntor till fiskare:

Frågor angående reglering av livräntor som utgått under en följd av år har då och då aktualiserats på grund av de uppenbarligen orättvisa bestämmelser som gäller liksom framför allt på grund av att inflationen urholkat det ursprungliga värdet av sådana livräntor. I vissa fall fastställs livräntan på basis av den inkomst vederbörande hade då livräntan började utgå. Lönerna har emellertid i hög grad anpassats efter den penningvärdeförsämring som ägt rum, medan de fastställda livräntorna alltså i stort sett baseras på den lön som utgick vid olyckstillfället.

Här skall jag ta upp bara ett sådant exempel, som enligt min mening illustrerar orättvisorna i dessa hänseenden. Det gäller fiskare som ådragit sig skada i yrket med invaliditet som följd.

En fiskare från Bohuslän skadades 1929 mycket svårt i samband med sin yrkesutövning på Nordsjön och miste därvid sin vänstra hand. Enligt vad riks-försäkringsverket meddelar har visserligen vissa uppjusteringar företagits, men det framgår samtidigt att själva beräkningsgrunden utgör den inkomst som vederbörande hade 1929 då olyckan inträffade. Det betyder att fiskaren i fråga erhöll 82 kr. i månaden, vilket belopp nu höjts med 4 kr. till 86 kr. per månad. Höjningen förklaras med att basbeloppet den 1 juli i år höjts till 9 400 i nämnda fall. Fr. o. m. år 1968 gäller en lag om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m. Den innebär i det aktuella fallet att de utgående beloppen höjdes med 25 %. Livräntan

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

blev för framtiden värdesäkrad på motsvarande sätt som folkpensionerna.

Värdesäkringen torde i det här fallet vara synnerligen diskutabel. De löner som utgick 1929 har sedan dess mångdubblats, varför beräkningsgrunderna verkligen kan ifrågasättas. Att den låga lönen från 1929 blir normgivande för vederbörandes livränta så länge han lever synes vara helt orättvist.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr socialministern ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd medverka till en översyn av förordningen från 1956 (nr 183) angående omreglering av vissa ersättningar på grund av statsunderstödd olycksfallsförsäkring för fiskare så att utgående livräntor står i bättre överensstämmelse med de kostnadsstegringar som ägt rum?

1975/76:19 av herr *Werner* i Tyresö (vpk) till herr justitieministern om skyldighet för politiskt parti att redovisa penningbidrag:

En grundläggande princip för den demokratiska styrelsen är varje medborgares rätt att med sin i fria val avgivna röst på samma villkor och i lika grad som andra medborgare delta i samhällsavgörandena. Röstningen är hemlig för att förhindra obehörig påverkan eller påföljd.

Röstning med pengar – dvs. påverkan av samhällsavgörandena i kraft av stora förmögenheter och inkomster – står däremot i motsats till de demokratiska idealen. Att omöjliggöra sådan påverkan är en målsättning för de allmänna strävandena att demokratisera samhället.

Att sådan röstning med pengar sker hemligt kränker ännu mera demokratins principer. Det måste klart framgå från vilka grupper och personer påverkan sker. Detta gäller också penninggåvor till de politiska partierna. Bidragsgivares namn och bidragets storlek bör vara offentliga. Likaså måste det anses viktigt att partierna i sin tur öppet redovisar anslag och bidrag till andra organisationer.

Med hänvisning till det anförda och till den offentliga diskussionen om partierna och pengarna hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr justitieministern få ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd att framlägga förslag till lagstiftning angående redovisningsskyldighet för penningbidrag till de politiska partierna och om deras anslag och bidrag till andra organisationer?

1975/76:20 av herr *Börjesson* i Falköping (c) till herr justitieministern om översyn av vapenfrilagen:

Vapenvägraren Christer Sandstedt väckte under sensommaren stor uppmärksamhet inte minst i massmedia genom sin konsekventa vägran att framför allt acceptera det fängelsestraff han ådömts. Han matstrejkkade och blev därför föremål för tvångsmatning på kriminalvårdsanstalten.

Det var religiösa skäl som låg till grund för Sandstedts vapenvägran och han underlät att inställa sig den fastställda dagen vid regementet.

Han hade alltså olovligen uteblivit från tjänstgöring under hela den avsedda tiden 25 dagar.

I rättens domskäl beträffande fallet återges vad Sandstedt själv uppgivit. Efter fullgörandet av värnpliktsutbildningen hade han kommit till insikt om att det är orätt med hänsyn både till Bibelns lära och till humanitetens krav att lära sig döda människor. Han hade därvid funnit att den enda insats han kunde göra för hävdandet av denna uppfattning var att vägra fullgöra militärtjänst. Och eftersom vapenfri tjänst ingår i totalförsvaret anser han sig icke heller kunna fullgöra sådan tjänst.

Häriigenom var gärningen – vilket åklagaren även hävdade – att anse som rymning. Då gärningen inte kunde sonas med böter och då hänsynen till allmänna laglydnaden kräver frihetsberövande påföljd bör Sandstedt, hette det i domskälen, ådömas fängelse.

Vid gripandet liksom även senare vid de anstalter som Christer Sandstedt forslades till vägrade han dels att iföra sig anstaltskläder, dels – vid den slutna Härlandaanstalten – att inta någon föda.

När matstrejken pågått ungefär en vecka placerades Sandstedt i enrum där han blev föremål för "observation och tillsyn av läkare". Så småningom skrev emellertid Sandstedt till justitieministern och anhöll om nåd och omedelbar frigivning. I nådeansökan förklarade han att han inte i bristande respekt för vårt lands lagar brutit mot dem, "men tyvärr då lagen ej stämmer överens med en av Guds eviga och fullkomliga lagar, den att du icke skall dräpa, har jag varit tvungen att neka militärtjänstgöring". För denna handling bad Sandstedt om förståelse. Som bekant beviljades inte denna nådeansökan.

Samtliga fakta som uppgivits i detta fall visar med all önskvärd tydlighet att den vapenfrilag vi nu har inte är tillämplig då vederbörande hyser djup olust för hela det militära systemet på grund av sin religiösa åsikt. Sålunda hör Sandstedt till dem som inte heller kan tänka sig en civil tjänstgöring inom ramen för det svenska totalförsvaret.

Det torde vara obestridligt att det behövs vissa spärrar som hindrar personer att medvetet och illojalt utnyttja de möjligheter vapenfrilagen erbjuder. Samtidigt bör fallet Sandstedt ge klara besked om att det var en innerlig och ärlig övertygelse hos Sandstedt som gjorde honom till vapenvägrare. Icke förty följde behandlingen av Sandstedt i princip samma mönster som den regelmässiga behandlingen av vapenvägrare oavsett skälen till vägran.

Med fog väcker händelser av detta slag bestörtning inte minst hos människor med samma djupa religiösa övertygelse som Sandstedts. Den stora allmänheten frågar sig också vilka syften gällande vapenfrilag skall tjäna och på vilket sätt den tillämpas. Det elementära måste i sammanhanget vara att en noggrann undersökning görs från fall till fall, så att olyckliga konsekvenser av det slag som följt i det aktuella fallet i möjligaste mån kan förebyggas. En översyn av gällande vapenfrilag och dess tillämpning bör enligt min mening komma till stånd.

Med stöd av vad jag anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

till herr justitieministern få ställa följande fråga:

Är statsrådet villig medverka till att gällande vapenfrilag snarast blir föremål för en översyn samt att sådana regler för tillämpningen av lagen på området skapas att förtroendet hos allmänheten samt rättssäkerheten kan upprätthållas?

1975/76:21 av herr *Mattsson* i Skee (c) till herr arbetsmarknadsministern om sysselsättningsstimulerande åtgärder i Norra Bohuslän:

Norra delen av Bohuslän – Strömstad och Tanums kommuner – har under mycket lång tid varit avfolkningsbygd med brist på arbetstillfällen. Under 1974 förbättrades sysselsättningen, i första hand beroende på oljeplattformstillverkningen i Strömstad. För första gången på årtionden noterades en mindre befolkningsökning.

Även om oljeplattformstillverkningen medfört förbättringar i sysselsättningen är det angeläget framhålla att branschen inte fått den omfattning som de många etableringsansökningarna ger sken av. Möjligheten att erhålla nya order för det redan etablerade företaget har också minskat genom den kärvare situationen för beställarna.

Helt nyligen har Strömstads två konservföretag beslutat att nedlägga sina fabriker – Strömstad Canning med ca 70 anställda och ABBA med ca 90 anställda. Genom att kommunens övriga företag i stort sett har anställningsstopp uppstår en mycket svår arbetsmarknadssituation för de nedlagda företagens anställda, av vilka de flesta är kvinnor. Dessutom tillkommer att orten har en stor ungdomsarbetslöshet. Norra Bohuslän är ett område som i den fysiska riksplaneringen belagts med starka restriktioner till förmån för friluftsliv, natur- och miljövård samt kulturminnesvård. Oklarheten i planeringssammanhang drabbar även möjliga etableringar av icke miljöstörande industrier. En bättre balans mellan den regionalpolitiska utvecklingen och riksintressen av olika slag är därför angelägen.

Snabba beslut om lokalisering av ny industriell verksamhet är nu nödvändiga.

Med hänvisning till vad som anförts anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr arbetsmarknadsministern få ställa följande fråga:

Har statsrådet observerat den senaste tidens snabbt försämrade arbetsmarknadssituation i norra Bohuslän, och vilka åtgärder kan i så fall påräknas från regeringens sida?

1975/76:22 av fröken *Hörlén* (fp) till fru statsrådet *Hjelm-Wallén* om ämnet religionskunskap i grundskolan:

Enligt läroplan för grundskolan 1969 är ämnet religionskunskap ett s. k. integrerat SO-ämne. "Undervisningen i religionskunskap", sägs det bl. a. i läroplanen, "har till uppgift att orientera eleverna om de bibliska skrifternas huvudsakliga innehåll, om kristen tro och etik och om hu-

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Anmälan av
interpellationer*

vuddragen i kristendomens historia och samsfundsformer. Den skall även orientera om andra religioner". Från läroplanens anvisningar citerar jag vidare: "Bibeln skall ha en central plats vid undervisningen om kristendomen. Det är väsentligt, att eleverna blir förtrogna med bibelns religiösa och etiska budskap och får en god kännedom om bibelns innehåll och tankevärld. Denna del av undervisningen bör ge en samlad bild av Jesu person, hans liv, förkunnelse och betydelse för den urkristna församlingen."

Sedan läroplanen antogs har sex år förflutit. Skolöverstyrelsen har vid två tillfällen företagit undersökningar för att klarlägga bl. a. i vilken utsträckning läroplanen följs i undervisningen. En första undersökning gjordes redan 1971, men den avgjort intressantaste företogs vårterminen 1974. Denna senare undersökning visar att ämnet religionskunskap har vissa svårigheter att brottas med. Etiska samtal på lågstadiet uppfattas t. ex. som svåra och ointressanta. 60 % av lärarna på mellanstadiet anger att de har stora svårigheter att behandla samlevnadsfrågor och fundamentala livsfrågor. Anledningen till svårigheterna är till en del brister i läromedlen men framför allt bristande ämneskunskaper.

Det allvarligaste problemet vid undervisningen i ämnet religionskunskap är dock att inte mindre än 44 % av lärarna på mellanstadiet uppger att de inte kunnat tillgodose ämnet inom den tidsram för orienteringsämnen som läroplanen ger. Som herr Westberg i Ljusdal påpekade i en interpellation förra hösten är det svårt att förstå, hur läroplanens anvisningar skall kunna följas, om ämnet religionskunskap får avsevärt mindre tid än det enligt timplanen skulle ha.

I sitt svar till herr Westberg hänvisade statsrådet till det arbete som bedrivs inom SÖ för en förnyelse av arbets sättet för ämnet religionskunskap på mellanstadiet. Sedan 1970 finns ett omfattande fortbildningsarbete för lärare på låg- och mellanstadierna tillgängligt, framhöll statsrådet, och den stora efterfrågan på SÖ:s fortbildningsmaterial i religionskunskap vittnar om att lärarna känner behov av fortbildning inom detta område. Vidare hänvisade statsrådet till det inom SÖ pågående arbetet med målbestämning och utvärdering, det s. k. MUT-projektet. Med tanke på de förändringar som skall ske beträffande detta projekt under innevarande år vore det önskvärt att få veta i vilken utsträckning dessa förändringar har konsekvenser för ämnet religionskunskap.

Då det tydligen ligger nära till hands för lärarna att inom orienteringsämnenas ram ge religionskunskapsämnet en styvmoderlig behandling, syns det nödvändigt att vidta särskilda åtgärder för att komma till rätta med detta problem. Inom SÖ arbetar en konsulent med frågor som rör ämnet religionskunskap på alla nivåer. Skolkonsulenter finns också hos läns skolnämnderna, men enligt uppgift är det ytterst få av dessa som har kompetens i ämnet religionskunskap och ingen som sysslar enbart med detta ämne. Med tanke på religionskunskapsämnets aktuella svårigheter vore det lämpligt att överväga möjligheten att inrätta konsulenttjänster på länsnivå med uppgift att stödja ämnet på alla nivåer

i ungdomsskolan. Som statsrådet själv påpekade i interpellationsdebatten förra året är det rimligt att läroplanen följs. Det är då också rimligt att särskilda åtgärder vidtas för att detta verkligen skall bli fallet.

Under hänvisning till vad som här anförts anhåller jag om kammarens tillstånd att till fru statsrådet Hjelm-Wallén få ställa följande frågor:

1. Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att läroplanens intentioner beträffande ämnet religionskunskap verkligen skall fullföljas?

2. Är statsrådet beredd att låta inrätta konsulenttjänster på länsnivå i ämnet religionskunskap?

§ 7 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 24 september

1975/76:1 av herr *Lindkvist* (s) till herr utrikesministern om en internationell bojkott av Chile:

Avser statsrådet vidta åtgärder i FN som syftar till en internationell bojkott av Chile?

den 10 oktober

1975/76:2 av herr *Börjesson* i Falköping (c) till herr försvarsministern om tillvaratagande av överskottslivsmedel vid militära förband:

Av sedermera verifierade tidningsuppgifter framgår att mängder av livsmedel avsedda för deltagare i höstens militärövningar på västkusten har grävts ner i marken sedan det visat sig att de inte behövts och att man inte kunnat transportera dessa livsmedel till andra platser och där använda dem.

Med hänvisning till nämnda förhållanden vill jag till försvarsministern rikta följande fråga:

Vilka åtgärder avser försvarsministern vidta för att förhindra att överskottslivsmedel vid militära förband och övningar förstörs?

den 13 oktober

1975/76:3 av herr *Ekinge* (fp) till herr försvarsministern om vidgad rätt att göra vapenfri tjänst:

Tillgänglig statistik ger vid handen att en skärpning skett beträffande tillämpningen av vapenfrilagen. Av de s. k. etiska vägrarna, dvs. de som icke anger religiösa motiv för sin vägran, fick enligt uppgift under fö-

regående år endast 31,4 % tillåtelse att göra vapenfri tjänst. Två av tre sökande skulle således ha grumliga motiv för sin vägran. Även bland dem som vägrar av religiösa skäl finns nej-svar. Resultatet synes bli att man förvandlar många vapenvägrare till totalvägrare, för vilka det som regel endast återstår fängelsestraff.

Är försvarsministern beredd medverka till en större generositet mot de ungdomar som, efter att ha brottats med problemet, vägrar att bära vapen?

1975/76:4 av herr *Ekinge* (fp) till herr justitieministern om instruktioner för polisingripande mot skolelev:

En uppmärksammas polishämtning av en 12-åring i skolan under pågående lektion har aktualiserat frågan om gällande instruktioner för polisen, när skolelev skall kontaktas, förhöras eller hämtas, är tillräckligt klara och uttömmande.

Anser justitieministern att gällande instruktioner för polisen när det gäller skolelever som skall kontaktas, förhöras eller hämtas är tillräckligt klara och uttömmande som vägledning för polisens arbete?

1975/76:5 av herr *Ekinge* (fp) till herr justitieministern om bättre skydd mot skadegörelse av motorburen ungdom:

Under senare år har grupper av s. k. motorburen ungdom blivit ett allt större problem för polisen. Exempel på skador som dessa grupper anställer är lätta att finna i tidningsreferaten: skadegörelse på nöjesplatser, sönderslagna och kullstjälpta polisbilar, misshandlad polisman, rivna tält på campingplatser, ofredande av andra trafikanter etc. Polisen anser sig icke med gällande lagstiftning ha någon möjlighet att effektivt hindra den skadegörelse till liv och egendom som dessa grupper av motorburen ungdom åstadkommer.

Är justitieministern beredd vidtaga åtgärder som möjliggör bättre skydd mot skadegörelse från grupper av motorburen ungdom?

1975/76:6 av herr *Ekinge* (fp) till herr justitieministern om auktorisation av advokater:

Riksdagen beslutade under våren om vissa ändringar beträffande ämbetsansvaret. Förändringarna innebar en liberalisering av den s. k. dubbla bestraffning som avsättning till följd av fällande dom innebär.

Nu och då händer att i övrigt aktade advokater drabbas av en sådan dubbel bestraffning genom att en fällande dom – och därvid även villkorlig dom – mer eller mindre automatiskt leder till uteslutning ur Sveriges advokatsamfund. Sedan domstolsverket inrättats som centralt ämbetsverk för rättsväsendets administration kan det finnas anledning pröva frågan om att dit överföra rätten att "auktorisera" advokater. Enligt det

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Meddelande om
frågor*

nuvarande systemet avgör advokaterna genom sin organisation själva vilka som skall få verka som advokater, med de konsekvenser detta kan få för den enskilde advokatens möjligheter att hävda sig mot sin egen organisation och mot gruppbildningar.

Finns det enligt justitieministerns mening anledning pröva frågan om överförande av den lagliga "auktoriseringen" av advokater från Sveriges advokatsamfund till domstolsverket eller annan lämplig myndighet?

den 14 oktober

1975/76:7 av herr *Stridsman* (c) till herr utbildningsministern om klasslärarutbildningen i Luleå:

Anser statsrådet det vara acceptabelt och realistiskt att avveckla klasslärarutbildningen i Luleå fr. o. m. läsåret 1976/77?

1975/76:8 av fru *Lantz* (vpk) till herr socialministern om utbyggnadsplanerna på barnomsorgens område:

Av de 400 000 barn i förskoleåldern vars mödrar förvärvsarbetar har i dag endast 65 000 daghemsplats. Samtidigt finns det 200 000 skolbarn på lågstadiet med förvärvsarbetande mödrar som således har behov av fritidshemsplatser. F. n. finns endast ca 19 000 fritidshemsplatser.

Mot denna bakgrund bör kommunernas nyss uppgjorda förskoleplaner betraktas. Enligt dessa anges behovet av heltidsförskola till 233 000 platser 1975 och 261 000 platser år 1979. Beträffande fritidshem anges den beräknade platsutvecklingen till ca 20 000 år 1975 och 33 000 år 1979.

Både i vad det gäller daghem och fritidshem framstår sålunda kommunernas utbyggnadsplaner som helt otillräckliga. I anledning av det anförda vill jag rikta frågan till herr socialministern:

Är statsrådet beredd att medverka till att en kommunal omprövning av utbyggnadsplanerna på barnomsorgens område kommer till stånd med sikte på att uppnå full behovstäckning och vilka konkreta åtgärder i fråga om statlig medverkan ämnar statsrådet föreslå i sådant syfte?

1975/76:9 av herr *Torwald* (c) till herr utbildningsministern om uppräknings anslaget till Göteborgs museer:

1974 års värriksdag anslag 2 milj. kr. till Göteborgs museer för budgetåret 1974/75, eftersom MUS 65 framhållit att detta var det minimibidrag som borde utgå i avvaktan på förslag från den utredning som begärdes i samma riksdagsbeslut. Inflationen urholkar nu snabbt det reella värdet av detta anslag.

Kommer kulturrådets utredning beträffande verksamheten vid Göteborgs museer att slutföras inom sådan tid att dess förslag kan beaktas i budgetpropositionen för 1976/77? Kommer statsrådet i annat fall att

tillse att nuvarande anslag på 2 milj. kr. uppräknas med hänsyn till inflationen?

Nr 3

Onsdagen den
15 oktober 1975

1975/76:10 av herr *Persson* i Heden (c) till herr försvarsministern om inställelse till värnpliktstjänstgöring efter beslut i anståndsärende:

*Meddelande om
frågor*

Det har vid flera tillfällen förekommit att vederbörande försvarsmyndighets beslut i anståndsärenden kommit den inkallade till del så sent att, även i fall där anstånd beviljats, inkallelsen hunnit vålla den inkallade stor skada. I många fall erhålls besked om beslut i anståndsärenden endast ett par dagar före inryckning. Exempel finns också att den uppskovsökande först vid inställelsen erhåller besked om att ansökan beviljats. Resultatet har blivit att t. ex. bönder som inte kunnat ordna ersättare tvingats sälja sina djurbesättningar för att kunna fullgöra sina värnpliktsskyldigheter. Skadan är då redan skedd, och beskedet att anstånd beviljats reparerar icke den förlust som den inkallade drabbats av.

Är försvarsministern beredd att medverka till att sådana regler skapas att en minimitid på t. ex. tre veckor införs mellan datum för delgivning av beslut i anståndsärende och i inkallelseorder angiven inryckningsdag?

1975/76:11 av fröken *Eliasson* (c) till herr statsministern om ökat stöd åt folkrörelserna:

Vilka åtgärder till aktivt stöd för folkrörelserna överväger statsministern mot bakgrund av de stora kostnadsstegringarna, som allvarligt hämmar organisationernas arbetsmöjligheter?

1975/76:12 av herr *Johansson* i Malmö (s) till herr jordbruksministern om allmänhetens tillträde till ströv- och rekreationsområden:

Är statsrådet beredd att vidtaga ytterligare åtgärder i syfte att förhindra markägare att med hägnader i skog och mark utestänga allmänheten från betydande ströv- och rekreationsområden?

den 15 oktober

1975/76:13 av fru *Wiklund* (c) till herr försvarsministern om den svenska skoproduktionen:

Anser statsrådet omfattningen av svensk skoproduktion tillräcklig vid eventuell avspärning?

1975/76:14 av fru *Wiklund* (c) till herr kommunikationsministern om utbyggnad av flygplatsen i Skellefteå:

Är statsrådet beredd medverka till en utbyggnad av flygplatsen i Skellefteå enligt luftfartsverkets pctitaframställningar fram t. o. m. år 1974?

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Meddelande om
frågor*

1975/76:15 av herr *Eriksson* i Arvika (fp) till herr kommunikationsministern om åtgärder mot fördyringen för viss persontrafik:

Det statliga trafikföretaget GDG har dragit in erbjudanden om rabatt för vissa resandekategorier. Sålunda har studeranderabatten slopats liksom rätten att på GDG:s trafiknät använda SJ:s rabattkort. Mot denna bakgrund ställs följande fråga:

Är statsrådet beredd att motverka de fördyringar för persontrafiken, som blir följderna av det statliga trafikföretaget GDG:s beslut att dra in vissa rabatterbjudanden?

1975/76:16 av herr *Westberg* i Ljusdal (fp) till fru statsrådet Hjelm-Wallén om trygghet av sysselsättningen för utbildade lärare:

Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att trygga sysselsättningen för utbildade lärare?

1975/76:17 av herr *Westberg* i Ljusdal (fp) till fru statsrådet Hjelm-Wallén om ökat bidrag till lärlingsutbildningen inom hantverksyrkena:

Är statsrådet beredd att stimulera lärlingsutbildningen inom hantverksyrkena genom en höjning av bidragen?

1975/76:18 av herr *Ekinge* (fp) till herr kommunikationsministern om prissättningen på godstrafiken mellan Gotland och fastlandet:

I propositionen 1974:140 angående transportstöd till Gotlandstrafiken framhåller kommunikationsministern att han avser "att föreslå Kungl. Maj:t att ge statens pris- och kartellnämnd i uppdrag att uppta överläggningar med berörda företag i syfte att få den på fastlandet tillämpade taxesättningen i fjärrtrafiken att gälla även i trafiken på Gotland så att näringslivet där får en med förhållandena på fastlandet i huvudsak likvärdig behandling i avgiftshänseende. Därmed skulle också de i det följande behandlade önskemålen om en prissättning enligt vägprincipen ha tillgodosetts på ett tillfredsställande sätt i fråga om godstrafiken".

Trafikutskottet anförde i betänkande 1974:27 med anledning av propositionen bl. a. följande: "Vidare förutsätter utskottet att, i enlighet med yrkande i motionen 1974:1933, de aviserade förhandlingarna mellan pris- och kartellnämnden och bilgodsföretagen snarast kommer till stånd – så att det eftersträlvade taxsystemet i dess helhet, med bl. a. bibehållande av sedvanliga avtalsrabatter, om möjligt skall kunna tillämpas fr. o. m. den förutnämnda tidpunkten". Den tidpunkten var den 1 februari 1975.

Är kommunikationsministern beredd redovisa vilka resultat som uppnåddes vid de nämnda förhandlingarna?

Onsdagen den
15 oktober 1975

*Meddelande om
frågor*

1975/76:19 av herr *Takman* (vpk) till herr utrikesministern om svenskt initiativ för bortdragande av turkiska trupper från Cypern:

Trots FN:s säkerhetsråds enhälliga resolution nr 353 den 20 juli 1974 och FN:s generalförsamlings likaså enhälliga resolution nr 3512 samma år är 40 % av Cyperns territorium fortfarande under turkisk ockupation.

Jag anhåller att till herr utrikesministern få ställa följande fråga:

Vilka initiativ ämnar den svenska regeringen ta – bl. a. inför den förestående FN-debatten i Cypernfrågan – för att bidra till FN-resolutionernas förverkligande, dvs. att alla interventionstrupper utan ytterligare dröjsmål dras bort från ön och republiken Cyperns suveränitet, oberoende och territoriella integritet återställs och respekteras?

1975/76:20 av herr *Magnusson* i Kristinehamn (vpk) till herr kommunikationsministern om information rörande handikappades problem till personal vid allmänna färdmedel:

Vid av HAKO-utredningen anordnade hearings med handikapporganisationer framkom som önskemål bl. a. att tåg- och busspersonal in-formeras om handikappproblem. I samband med DHR:s kampanj "Gör alla färdmedel allmänna" har påtalats att denna personal i allmänhet är positivt inställd till den pågående kampanjen. Personalens möjligheter att hjälpa minskas emellertid av att ingen utbildning erhållits beträffande tekniska eller andra problem som kan uppkomma när handikappade skall använda allmänna färdmedel.

Med anledning av detta vill jag till herr kommunikationsministern rikta följande fråga:

Vill statsrådet ta initiativet till att personal vid allmänna färdmedel, tåg-, buss-, spårvagnspersonal etc., ges viss utbildning, genom t. ex. de olika trafikföretagens försorg, beträffande handikappades situation och problem?

1975/76:21 av herr *Pettersson* i Lund (s) till herr utrikesministern om svenska ekonomiska hjälpinsatser i Portugal:

Den ekonomiska och politiska situationen i Portugal är utomordentligt kritisk. En förutsättning för ett demokratiskt styrelseskick är att landets ekonomi snabbt kan stabiliseras. En aktiv och snabbt insatt hjälp från vänskapligt sinnade stater skulle därvid kunna betyda mycket.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande fråga till herr utrikesministern:

Vill statsrådet redovisa omfattningen av de ekonomiska hjälpinsatser som Sverige hittills har gjort och vilka som planeras inom en nära framtid?

Nr 3
Onsdagen den
15 oktober 1975

*Meddelande om
frågor*

1975/76:22 av fru *af Ugglas* (m) till herr finansministern om publicering av kostnaderna för 1972 års företagsräkning:

Omkring årsskiftet 1973/74 beräknades den av statistiska centralbyrån (SCB) utförda "1972 års företagsräkning" vara avslutad. Någon publicering har ännu ej ägt rum, och den snart tvååriga förseningen har sannolikt medfört att den uppskattade totalkostnaden för SCB på drygt 13 milj. kr. överskridits. När beräknas en mer uttömmande publicering äga rum och till hur mycket uppskattas de sammanlagda kostnaderna för SCB och kommunala instanser?

1975/76:23 av herr *Ringaby* (m) till herr kommunikationsministern om ökad konkurrens inom charterbuss- och linjebustrafiken:

Enskilda trafikföretag med busstrafik har genom s. k. charterbussar och linjebussar erbjudit resemöjligheter på förhållandevis långa färdsträckor till ett lågt pris. I exempelvis Örebro län har ett enskilt bussbolag trafikerat sträckan Laxå-Kumla-Örebro-Stockholm tre gånger per vecka för 20 å 30 kr. med länsstyrelsens tillstånd. SJ trafikerar samma sträcka en gång per vecka för ca 60 kr. Sedan juni månad i år har det enskilda bussbolagets koncession icke kunnat förnyas beroende på regeringsbeslut i detta ärende.

Ämnar statsrådet för att utöka resemöjligheterna för människor på landsbygden vidtaga åtgärder rörande koncessionsärenden i syfte att ge två eller flera trafikföretag möjlighet att konkurrera på samma linjer?

1975/76:24 av herr *Carlstein* (s) till herr handelsministern om åtgärder för att trygga svensk tekoindustri:

Den svenska tekoindustrin brottas f. n. med mycket stora svårigheter. Länder med stora arbetskraftsresurser och låga arbetskostnader har tagit allt större andel av den svenska textil- och beklädnadsmarknaden. Den svenska importen av beklädnadsvaror har under 1975 ökat kraftigt samtidigt som exportmarknaden för svensk tekoindustri blivit allt kärvare som en följd av den allmänt svaga textilkonjunkturen i världen.

Avser statsrådet att vidtaga åtgärder för att trygga svensk tekoindustri?

1975/76:25 av herr *Werner* i Malmö (m) till herr utrikesministern om svenskt initiativ i FN för dödsstraffets avskaffande:

Dödsstraffet tillämpas fortfarande i mer än 100 stater och ofta i samband med svår tortyr. Antalet dylika bestraffningar har snarare ökat än minskat. Det måste vara angeläget för en nation som Sverige, med högt ställda kulturella och humanitära ambitioner, att försöka bidra till dödsstraffets globala avskaffande.

Avser utrikesministern att i FN aktualisera frågan om dödsstraffets avskaffande?

1975/76:26 av herr *Fridolfsson* (m) till fru statsrådet Leijon om asylrätt för utlänning som tillhör diskriminerad religiös minoritet:

Omkring 1 000 assyrier från Turkiet har illegalt kommit till Sverige och Södertälje. De hävdar att de i hemlandet utsatts för diskriminering på grund av sin kristna tro och i många fall regelrätt trosförföljelse, vilket i utlänningslagen är liktydigt med politisk förföljelse och medger rätt till politisk asyl. Somliga har likväl avvisats och sänts till bl. a. Västtyskland.

Vill statsrådet redovisa sin syn på i vilken utsträckning diskriminering av religiösa minoriteter kan leda till att 2 § utlänningslagen kan tillämpas då den diskriminerade söker fristad i riket?

1975/76:27 av herr *Ullsten* (fp) till herr statsrådet Lidbom om utövandet av hyresgästernas boendeinflytande i hyresförhandlingar:

Anser statsrådet det vara i god överensstämmelse med hyreslagstiftningens anda att sådana avtal träffas som ger medlem i hyresgästföreningen lägre hyra än annan hyresgäst i jämförbar lägenhet?

1975/76:28 av herr *Jonsson* i Alingsås (fp) till herr utbildningsministern om statligt stöd till museijärnvägar:

På några ställen i landet, bl. a. på sträckan Anten-Gräfsnäs, har man genom stora frivilliga insatser byggt upp s. k. museijärnvägar. På så sätt bevaras den del av vårt kulturella arv som de äldre järnvägarna utgör. Även om huvuddelen av verksamheten kan baseras på frivilliga insatser är museiföreningarna för större investeringar, t. ex. byggande av reparationslokaler, i behov av stöd från stat och kommun. Det gäller exempelvis museijärnvägen Anten-Gräfsnäs.

Med anledning härav vill jag till utbildningsministern ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd att ge statligt stöd till landets museijärnvägar?

§ 8 Kammaren åtskildes kl. 16.03.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert